

LÖÖPPI

3 / 2023 • HELSINGIN SEUDUN JOURNALISTIT

TORILLA TAVATAAN

Suomen kokonaisnäkyvyys
maailman mediassa
kolminkertaistui
viime vuonna. Maakuva
muuttuu silti hitaasti.

**HELSINGIN SEUDUN
JOURNALISTIEN JÄSENLEHTI**

30. vuosikerta

Vastaava päätoimittaja

Marjaana Varmavuori
puh. 050 545 4130
marjaana.varmavuori@gmail.com

Tuottaja

Annamari Typpö
puh. 050 387 4005
annamari.typpo@gmail.com

Graafikko

Outi Kainiemi

Muu julkaisuryhmä

Satu Björn
Pekka Holmström
Katri Kangas
Valtteri Parikka
Tommy Pohjola

Kannen kuvitus

Klaus Welp

**Helsingin Seudun Journalistit
Puheenjohtaja**

Marjaana Varmavuori

HSJ:n toimisto

Kaisaniemenkatu 1 BA 7. krs.
00100 Helsinki

Toiminnanjohtaja

Nina Erho

Hallintopäällikkö

Jaana Virtanen

Ilmoitushankkija

Erkki Hirvonen
puh. +358 50 550 6172
eki.hirvonen@kolumbus.fi

Painopaikka

Grano

ISSN-L 1455-0032

**HSJ TIEDOTTAA TILAISUUKSISTA
SÄHKÖPOSTILLA. VARMISTA,
ETTÄ MEILLÄ ON TOIMIVA
SÄHKÖPOSTIOSITTEESI.**

JOHANNA ERJONSALO

***Satu Rämö suhtautuu kirjailijan-
työhönsä insinöörimäisellä otteella.
Kirjojensa rakenteen hän hahmottelee
taulukkolaskentaohjelmalla.***

- 3 PÄÄKIRJOITUS**
- 4** Suomi mainittu
- 10** Kolmen kirjan vuosi
- 16 KOLUMNI** Jakolinjoja kaivava mediajohtaja
- 18** Populisti voittaa aina
- 23** Tuomas Manninen jäi eläkkeelle ja alkoi lukea nettiuutisia
- 24** Sisältää lukuisia asiavirheitä
- 28 HELMIJUTTU** Flikkametsällä – naisten salaisiin seksibileisiin tutustumassa
- 32** Kirjabloggarin salainen luku-urakka
- 36 HUOPAAJA**

Populistien pillin mukaan

TÄMÄN LEHDEN henkinen pääjuttu alkaa sivulta 18. **Tuukka Tuomasjukan** artikkelissa ruoditaan sitä, miten suomalainen media on epäonnistunut populismin käsittelyssä – ja samalla tullut tasoittaneeksi tietä perussuomalaisten nousulle.

Juttu ei tyrkytä – ainakaan yksinomaan – aineksia itseruokintaan, vaan tarjoaa mielenkiintoisen analyysin siitä, miten ja miksi populismi on saanut toimitukset tanssimaan pillinsä mukaan. Kesken arkisen uutisrallin jo kaista journalistista valintaa ei tule punnittua perinpohjaisesti – se ei olisi edes mahdollista. Kun näitä pieniä valintoja tarkastelee osana isompaa kuvaa, ne näyttävät helposti toisenlaisessa valossa.

Vaikka vaalitulokset olivat tiedossa, emme toukokuussa tätä lehteä ideoidessamme osanneet arvata, miten ajankohtainen populismia käsittelevästä jutusta tulisi. Kesän aikana saimme esimakua siitä, mitä on luvassa, kun perussuomalaiset on vallassa. Puheenjohtaja **Riikka Purran** otteet ovat olleet kovin toisenlaiset kuin **Timo Soinilla** oli vuonna 2015, kun perussuomalaiset edellisen kerran oli hallituksessa.

Sutkautuksiaan viljellyt Soini tuntuu pieneltä harmittomalta sylipuudelilta, kun häntä vertaa ärhäkkäästi median kimppeun

hyökänneeseen Purraan. Kesäkuusta asti veljonut, yhteen ministerieroon johtanut rasismikohu ei ole saanut häntä perääntymään kuin vastentahtoisen anteeksipyyntönsä verran.

Vaalien jälkeiset kuukaudet ovat osoittaneet, miten nopeasti yhteiskunnallinen keskusteluympäristö voi muuttua. Yhtäkkiä puhumme vakavimman äänenpainoin siitä, miten pahasti perussuomalaisten mediastrategia murentaa

luottamusta journalismiin ja samalla demokratian edellytyksiä.

Lehden varsinaisessa pääjutussa (s. 4) käsitellään Suomen kuvan kehittymistä. Tuntuu että ulkomaisissa medioissa olemme viime vuosina saaneet paistella positiivisen julkisuuden valokeilassa. Ensin tuli **Sanna**

Marin hallituksineen, sitten mallioppilaan tavoin läpi vedetty Nato-prosessi ja tänä keväänä vielä Euroviisuissa ihastuttanut Käärijä.

Toisaalta myös uuden hallituksen edesottamuksista on uutisoitu ulkomailla. Johtavien poliitikkojen äärioikeistokytkökset ja rasistiset puheet eivät ole hyväksi Suomen maineelle. Hyvä uutinen on kuitenkin se, että maa kuva muuttuu hitaasti. Sitä eivät yksittäiset kohut heilauta. ●

”Soini tuntuu pieneltä harmittomalta sylipuudelilta.”

Marjaana Varmavuori

marjaana.varmavuori@gmail.com

SUOMI MAINITTU

Maakuva tai -brändi rakentuu hitaasti, vuosien ja vuosikymmenten ajan. Joskus se saattaa kuitenkin saada vetoapua maailmanpolitiikalta – kuten Suomi Natolta.

TEKSTI RISTO PAKARINEN KUVITUS KLAUS WELP

Alkuvuodesta 2023 Suomesta kirjoitettiin ulkomailla päivittäin – oli Käärijää, Sisua, Kaurismäkeä ja rasismikohua – tai siltä ainakin tuntui. Edellisvuonna, vuonna 2022, Suomi oli tilastojenkin mukaan maailman mediassa esillä enemmän kuin koskaan. Syitä oli kaksi. Toinen niistä oli sidottu aikaan ja paikkaan, toisesta oli puhuttu jo muutaman vuoden ajan.

Ne olivat Nato-hakemus ja **Sanna Marinin** hallitus.

– Vuoteen 2021 verrattuna Suomen kokonaisnäkyvyys kolminkertaistui, toteaa maakuva-asiantuntija **Meira Pappi** ulkoministeriöstä.

– Medianäkyvyyden nousu lähti Marinin hallituksen naisviisikosta, mutta Marin oli ja on henkilöbrändinä ihan omassa luokassaan. Myös Nato-jäsenyyden hakuprosessi toi paljon näkyvyyttä, ja sen myötä myös tasavallan presidentti pääsi kansainvälisessä lehdistössä hyvin esille.

Ulkoministeriön Suomi maailman mediassa -raportin mukaan ”Suomi” tai ”suomalainen” mainittiin vuonna 2022 maailman medioissa otsikkotasolla yli 601 000 kertaa. Kaikkiaan haku kattoi 60 eri kieltä.

Vähemmän yllättäen mainintojen osuus pienenee mitä kauemmas Suomesta mennään. Melkein puolet Suomi-maininnoista, 49 prosenttia, löytyi Euroopasta, kun taas Australian ja Oseanian osuus maininnoista oli noin prosentin luokkaa.

Kohentaako Bottas Suomi-kuvaa?

Suomi-uutisten määrä oli siis viime vuonna nousussa. Laadun arviointi onkin sitten vaikeampaa, Suomi-näkyvyyttä kun on monenlaista.

– Useimmin maailman medioissa mainittu suomalainen on **Valtteri Bottas**, mutta hän esiintyy tallinsa edustajana eikä hänen yhteydessään useinkaan mainita Suomea. Onko se Suomen näkyvyyttä? Pappi pohtii.

– Toisaalta Suomi on mainittu [painoarvoltaan tärkeissä] uutisissa esimerkiksi Nato-jäsenyyshakemuksen yhteydessä, mutta maata ei kuvailla mitenkään. Maakuvan kannalta arvokkainta ja mielenkiintoisinta ovat jutut, joissa Suomesta tuodaan esiin maan ominaispiirteitä ja Suomi profiloituu jotenkin.

Vaikka Suomessa ei ehkä aina tuntunut siltä, Papin mukaan tätä kolmannen tason arvokasta profilointia nähtiin juuri Sanna Mariniin liittyvissä jutuissa.

– Näissä uutisissa toistuivat yhdenvertaisuus ja tasa-arvo, se että suomalaisissa organisaatioissa on

matala hierarkia ja muut sen tyyliset asiat. Ne nousivat esiin sekä Marinin perhe- ja urataustan että hallituksen toimien, kuten perhevapaaudistuksen, yhteydessä.

Myös tanssikohu toi Suomelle kansainvälisesti arvokasta näkyvyyttä, sanoo Pappi.

– Se tuotiin maailmalla esiin hyvin positiivisesti esimerkkinä Suomesta matalan hierarkian maana, jossa pääministerinkin oli mahdollista viettää vapaa-aikaa. Siitä syntyi kuva liberaalista ja edistyksestä yhteiskunnasta.

Mielikuva ei muutu kertalaakista

Vaikka suomalaisista tuntuu, että maailmalta kantautuu ja maailmalla kiertää jatkuvasti positiivisia Suomi-uutisia, maakuva muuttuu kuitenkin hitaasti. Edes 600 000 mainintaa ei ole kovin paljon tällä kahdeksan miljardin ihmisen planeetallamme. Ja jos näkee Suomesta muutaman uutisen vuodessa, mielikuva ei muutu kertalaakista.

Esimerkiksi Suomen Ruotsin-suurlähetystön tammiukuussa 2023 teettämän tutkimuksen mukaan naapurimaamme kansalaisille tulee Suomesta ensimmäisenä mieleen sauna, sitten järvet, sisu ja jääkiekko.

– Kehitys on ollut hyvää, mutta haasteena on vieläkin se, että meitä ei tunneta. Asiat, joista meidät tiedetään, ovat myönteisiä, mutta tunnettuutemme ei ole suurten luokkaa. Toki se kehittyi koko ajan parempaan suuntaan, toteaa **Johanna Jäkälä** valtion innovaattorahoituskeskus Business Finlandista.

Jäkälä on johtanut Business Finlandin kaupallista maakuva-työtä tekevää Finland Promotion Services -palvelualueetta huhtikuusta 2023.

Suomi mielletään maana, jossa on hyvä ja vakaa hallinto. Toinen asia, jossa Suomi ihmisten mielestä kunnostautuu, ovat luonto ja kestävä kehitys.

– Juuri ilmestyneessä 121 maan brändejä kartoittaneessa tutkimuksessa Suomi on kestävä kehityksen, ympäristönsuojelun ja ilmastokysymysten suhteen kymmenen parhaan joukossa melkein jokaisella mittarilla, usein jopa top 5:ssä, Pappi sanoo.

– Kolmantena tulevat koulutus ja osaaminen.

Näiden kolmen sekä saunan ja sisun rinnalle on viime vuosina noussut onnellisuus, onhan Suomi ollut YK:n onnellisuusindeksin ykkösmää jo kuutena vuotena peräkkäin.

Tanssikohu toi Suomelle kansainvälisesti arvokasta näkyvyyttä.

– Ykkössija on nyt kestänyt niin pitkään, että sillä alkaa olla vaikutusta mielikuviinkin, Pappi sanoo.

Maakuva-työn lonkerot ulottuvat moniaalle

Suomen maakuva-työ on organisoitu verkostomaisesti. Pääministerin nimittämä Finland Promotion Board (FPB) ohjaa ja linjaa maakuva-työtä, ulkoministeriön maakuva-työryhmä toteuttaa käytännön toimia. Verkostoon kuuluu julkishallinnon sekä yksityisen ja kolmannen sektorin edustajia, kuten Business Finland, opetus- ja kulttuuriministeriö sekä Suomen kulttuuri- ja tiedeinstituutit. Maakuva-työ tekee tarkempaa seurantaa ja kerää esimerkiksi edustustojen raportit kohdemaistaan.

Ulkoministeriön viestintäosasto järjestää vuosittain toimittajavierailuja, ja kansainvälinen lehdistökeskus (International Press Centre, IPC) tarjoaa palveluja Suomessa työskenteleville ulkomaalaisten tiedotusvälineiden toimittajille. Kaikkiaan Suomeen on IPC:n kautta akkreditoitunut noin 40 toimittajaa Reutersista ja AP:stä Xinhua News Agencyyn ja freelancereihin.

Edustustojen viestintähenkilöiden Suomi-kuvaa pidetään ajan tasalla esimerkiksi vuotuisten pressipäivien avulla.

– Niihin saapuu viestintää tekeviä ihmisiä kaikista 93 edustustosta, joista joissakin on isot viestintätiimit. Viimeksi ne pidettiin juuri Nato-hakemuksen aikaan, jolloin sain paljon yhteydenottoja ruotsalaisilta toimittajilta ja huomasi, miten suuri apu oli siitä, että olin paikan päällä ja minulla oli syvä ymmärrys asiasta, sanoo Tukholman suurlähetystön lehdistöneuvos **Elna Nykänen Andersson**.

Mediakatsaus ”Suomi maailman mediassa” ilmestyy kerran vuodessa.

Jos mediassa alkaa levitä väärää tai kielteistä tietoa Suomesta, tilanteeseen reagoidaan myös maakuva-työryhmässä.

– Kun kansainvälisessä mediassa uutisoidaan Suomi-kuvaan vaikuttavasta aiheesta, josta viestiminen ei ole oikein minkään asiantuntijaorganisaation vastuulla, alamme maakuva-työryhmässä kerätä asiasta tietoa, Pappi sanoo.

Kansalaisetkin tekevät maakuva-työtä

Maakuva-työryhmässä työskentelään hankalista aiheista puhepointteja eli tietopaketteja, joiden tarkoituksena on taustoittaa aihetta ja antaa Suomesta totuudenmukainen kuva.

– Tietopaketit jaetaan esimerkiksi Suomen edustustoilta, sillä suurlähetystöt ovat usein ensimmäisenä vastaamassa Suomea koskeviin kysymyksiin. Näin tehtiin esimerkiksi, kun joissakin kristillisissä

piireissä alkoi levitä käsitys, että **Päivi Räsästä** vainotaan hänen uskontonsa vuoksi. Kerroimme silloin lainsäädännöstä ja siitä, mitä uskonnonvapaus ja sananvapaus Suomessa merkitsevät.

Nykyisen kansalaisjournalismin ja sosiaalisen median aikana tarinat leviävät nopeasti ja maakuvayksikössä pitää arvioida viivytyksettä, kannattaako jokin väite legitimoida virallisella reagoinnilla.

– Nopeus on valttia, ja mitä pikemmin saamme leikattua huhuilta siivet, sitä parempi. Jos tarina ehtii saada tuulta alleen, siitä on vaikea päästä eroon. Joissakin tapauksissa voi olla parempi olla osallistumatta keskusteluun lainkaan, Pappi toteaa.

Varsinkin, kun resurssit ovat rajalliset. Papin mukaan maakuvayksikössä sosiaalista mediaa tekee englanniksi yksi henkilö.

Toisaalta kun Suomi mainitaan somessa, joku suomalainen ilmestyy välittömästi oikaisemaan, kuinka asiat oikeasti ovat.

– Tosin on myös niin, että kun Suomea kehutaan, paikalle saapuu suomalainen kertomaan, ettei Suomi nyt niin hyvä ole ja hallituskin on huono, Pappi sanoo ja naurahtaa.

”Joskus yllättää, kuinka myönteisessä valossa tai suorastaan kriitikittömästi Suomesta kirjoitetaan.”

Toimittajat hyödyntävät myös epävirallisia verkostoja

Virallisten kanavien lisäksi toimittajilla on yleensä hyvät verkostot toisiin toimittajiin.

– On tuiki tavallista, että toimittajat lähestyvät toisiaan mitä erinäisemmissä asioissa – mutta ei se ole ollut omalla kohdallani yleistä – ainakaan Suomessa asuessani, sanoo **Pekka Mykkänen** *Helsingin Sanomista*.

Mykkänen on ollut kirjeenvaihtajana Shanghaissa, Pekingissä, Washingtonissa ja Brysselissä.

– Mutta kun tein juttua **Riikka Purran** viesteistä heinäkuussa, sain haastattelupyynnön Israelista, ja BBC oli yhteydessä minuun Marinin bilekohun aikaan. Joskus Suomeen repparikeikalle tuleva kollega saattaa kysellä hyviä haastateltavia ja paikkoja. Esimerkiksi eräs saksalaistoimittaja tuli tekemään juttua siitä, että Suomi on maailman onnellisin maa ja meillä on mahtava koulutusjärjestelmä. Suosittelin hänelle professoreita ja muita haastateltavia.

Muiden edustustojen lailla myös Ruotsin suur-lähetystö seuraa Suomen maakuvan kehitystä maassa. Ruotsalaisten tiedot ja käsitykset Suomesta antavat jonkinlaisen kuvan Suomen tunnettuudesta – tai tunnettuuden puutteesta.

– Kun teimme tutkimuksen 2019, suomalaisia pidettiin luotettavina mutta vähän tylsinä. Suomalaista popkulttuuria ei tunnettu yhtään ja brändeistekin vain Marimekon kaltaiset klassikot, Nykänen Andersson kertoo.

– Sen jälkeen huomattiin suomalainen koulu ja onnellisuustutkimus, jonka ruotsalaismedia aluksi

ohitti, kun se ei oikein sopinut heidän käsitykseensä Suomesta – tai Ruotsista. Kun Suomi oli toisen ker-
ran ykkönen, *Svenska Dagbladet* teki jutun otsikolla
”Så blev Finland bättre än Sverige på nästan allt” ja
se meni hyvin läpi.

Ruotsalaisten Suomi-kuva on kirkastunut

Sitten tulivat pandemia ja maiden sen hoidossa käyt-
tämät erilaiset strategiat. Kävi myös ilmi, että Suo-
messa on Ruotsia paremmat varmuusvarastot. Poik-
keusajan jälkeen molemmat maat hakivat Natoon.
Ruotsalaisten suhtautuminen Suomeen muuttui,
Nykänen Andersson sanoo.

– Suomalaisten asenne Natoon muuttui yhdessä
yössä, kun ruotsalaisilla samaan meni melkein pari
kuukautta. Aloimme kuulla positiivisia viestejä suh-
tautumisessa Suomeen toimittajilta, yhteistyökump-
paneilta, ystäviltä. Yhtäkkiä tuntui siltä, että Suomi
oli kaikkien huulilla.

Helmikuussa julkaistiin uusi maakuivatutkimus,
johon oli haastateltu tuhatta ruotsalaista tammi-
kuussa 2023.

– Positiivinen suhtautuminen ja kiinnostus Suo-
mea kohtaan olivat kasvaneet. Vastaajien mielestä
Nato oli tuonut meitä lähemmäs toisiamme, sanoo
Nykänen Andersson.

Noin 80 prosentilla vastanneista oli Suomesta posi-
tiivinen mielikuva ja viimeisellä viidenneksellä ei ollut
oikeastaan mitään mielikuvaa. Negatiivisia mieliku-
via ei tutkimuksen mukaan ollut. Joka kolmas muisti
lukeneensa Suomesta jotain viimeisen puolen vuoden
aikana. Noin puolet, 47 prosenttia, ei ollut nähnyt tai
kuullut mitään Suomeen viittaavaa, ei artikkelia, uu-
tislähetystä, näytelmää, kirjaa tai somepostausta.

Jos ruotsalaiset – tutkimuksen mukaan – jotain
haluaisivat Suomesta tietää, niin historiasta (46 %).
Seuraavaksi kiinnostavimmat aiheet ovat yhteis-
kunnallinen keskustelu ja turvallisuuspolitiikka.

Hyvä maakuva suojaa negatiivisilta uutisilta

Anholt-Ipsos Nation Brands Index -tutkimuksessa
pannaan 60 maata mielikuvien mukaiseen järjestyk-
seen 20 maassa tehdyn kyselyn perusteella. Suomi
sijoittui siinä viime vuonna sijalle 16. Vuoden 2023
Brand Finance Global Soft Power Indexissä, jos-
sa verrataan 121 valtion pehmeään valtaan liittyviä
mielikuvia, Suomi sijoittui sijalle 22. Medialukutai-
toa mittaavan Media Literacy Indexin kärjessä Suo-
mi on ollut vuodesta 2017.

– Suomi pärjää monessa tutkimuksessa erittäin
hyvin ja parantaa koko ajan. Tutkimukset tuovat
realismia, ja tiedämme aika tarkasti Suomen maa-
kuvallisen aseman maailmassa, mutta ehkä me silti

Useimmin ulkomaisissa medioissa mainitut suomalaiset 2022

- 1. Valtteri Bottas**, F1-kuljettaja
(189 000 kertaa)
- 2. Sanna Marin**, pääministeri (146 000)
- 3. Sauli Niinistö**, tasavallan presidentti
(141 000)
- 4. Mikko Rantanen**, jääkiekkoilija (57 100)
- 5. Pekka Haavisto**, ulkoministeri (53 500)
- 6. Lauri Markkanen**, koripalloilija (53 500)
- 7. Artturi Lehkonen**, jääkiekkoilija
(46 200)
- 8. Kimi Räikkönen**, F1-kuljettaja (42 200)
- 9. Aleksander Barkov**, jääkiekkoilija
(38 700)
- 10. Kalle Rovander**, ralliautoilija (33 100)

Erikoisuus: Molkky saavuttaa jalansijaa
Japanissa. Molkyn Japanin mestaruus-
kisoihin osallistui yli 300 joukkuetta.

vähättelemme itseämme liikaa. Meillä on paljon
asioita, joista olla ylpeitä ja joista voisimme tuoda
itseämme esille enemmän, Jäkälä sanoo.

– Finland Promotion Services -tiimin tehtävänä
Business Finlandissa on Suomi-kuvan kehittäminen
ja Suomeen suuntautuvien investointien, työperäi-
sen maahanmuuton sekä matkailijoiden houkuttelu.

Jokaisella osa-alueella on omat kohdemarkkinan-
sa. Työperäisessä maahanmuutossa kohteena on
esimerkiksi Brasilia, josta löytyy laajasti Suomessa
tarvitsemaamme osaamista. Matkailun lähtömark-
kinoina ovat kuluvan vuoden aikana korostuneet yhä
enemmän USA ja Eurooppa.

– Joskus yllättää, kuinka myönteisessä valossa tai
suorastaan kriitikkötömästi Suomesta kirjoitetaan.
Kun Ukrainan sodan alettua Itäkeskuksen uimahal-
lia esiteltiin maailmalla esimerkkinä suomalaisesta
väestönsuojasta, pohdin, kuinka asiasta olisi kirjoit-
tettu, jos kyseessä olisi ollut jokin muu maa. Jos toi-
mittaja olisi nähnyt uimahallin Pohjois-Koreassa,
olisiko tullut samanlainen juttu vai olisiko haluttu
nähdä toinenkin väestönsuoja? Pappi pohtii.

– Hyvä maakuva suojaa meitä. ●

”Se, etten ole pitänyt lainkaan taukoa dekkareiden kirjoittamisessa, ei tarkoita, ettenkö olisi pitänyt toisinaan vapaa-päiviä”, Satu Rämö kertoo.

KOLMEN KIRJAN VUOSI

Satu Rämö kammoaa niin paljon aloittamista, että kirjoittaa ennemmin kolme kirjaa yhtä soittoa. Näin kirjoittamista ei tarvitse aloittaa kuin kerran.

TEKSTI TIJU POHJOLAINEN KUVAT JOHANNA ERJONSALO

Ainakin kulunut vuosi on ollut kirjailija, toimittaja, viestintäyrittäjä **Satu Rämölle** tapahtumarikas.

Hän on ehtinyt muuttaa perheensä kanssa sekä kotimaastaan Islannista Suomeen että Suomesta takaisin Islannin maaseudulle. Yhdessä lukukaudessa lasten suomen kielen taito parantui ja rikastui merkittävästi.

Rämö on myös kirjoittanut ja julkaissut kaksi fiktiivistä romaania. Islantiin sijoittuvat dekkarit *Hildur* ja sitä pikaisesti seurannut *Rósa & Björk* kasvavat trilogiaksi, kun sarjan kolmas osa *Jakob* ilmestyy marraskuussa.

Kaikki tämä reilussa vuodessa. Ja sitten dekkarit alkoivat vielä myydä kuin häkä.

Kutsuja kirjallisiin tapahtumiin satelee ympäri Suomea. Myös haastattelupyynnötöjä on riittänyt. Ja palautetta. Kaikki haluavat palasen naisesta kirjailimien takana.

– Enhän minä Suomeen muuttaessa arvanut, että kirjat alkaisivat myydä sillä tavalla kuin ne myyvät. Luojan lykky, että olimme täällä, Rämö puuskahtaa.

– Oli helpompaa lähteä kirjailijavierailuille Äkäslompolon väliaikaisesta kodista kuin Islannin Länsivuonoilta. Sieltä kun on ensin päivän matka maan kansainväliselle lentokentälle.

Aikaa on kuitenkin pitänyt raivata ja varata kolmannen dekkarin kirjoittamiselle. Siksi kirjailijan tämänvuotinen kesäloma on siirtynyt marraskuulle. Siksi perhe on viettänyt kesää Islannissa äidin takoessa yli kahdeksan vuotta vanhaa läppäriään milloin missäkin päin Helsingin. Siksi oli vaihe, jolloin Rämö ohjasi saapuvat sähköpostit suoraan kustantamoon. Siksi tätäkin haastattelua

on yritetty tunkea kirjailijan kalenteriin huhtikuusta lähtien.

Satu Rämö, miksi ihmeessä näin järkyttävän kireä aikataulu?

– Kukaan ei ainakaan voi sanoa, että kustantaja painostaisi menestyskirjailijaa. Näin ei ole. Aikatauluehdotus on täysin omaani. Tiesin, että kykenen kovaan tahtiin. Ainoastaan siihen en ollut varautunut, että samaan aikaan tapahtuisi niin paljon muutakin.

Rämö on kuluneen vuoden aikana myös menettänyt äitinsä.

Vain yksi aloitus

Dekkaritriologian Rämö on kirjoittanut yhteen putkeen. Kirjailija on jatkanut tarinan parissa heti, kun edellinen kirja on lähtenyt valmiina painoon.

– En ole pitänyt lainkaan taukoja kirjojen välillä. Se on ollut oma, tietoinen päätökseni. Minä kun en tykkää aloittamisesta, hän sanoo painokkaasti. Samalla kirjailijan kädet hakeutuvat ohimoille ja sormet hierovat tovin päätä.

– Aloittaminen on ihan hirveää. Olen stressaantunut, pahantuulinen ja kaikkeen tyytymätön ihminen, kun tiedän, että pian pitää aloittaa uuden kirjan kirjoittaminen. Kursorin vilkkuminen tyhjällä näytöllä tuottaa niin ahdistavan tunteen, etten halua kokea sitä kovin usein.

Dekkaritriologian kohdalla Rämön ratkaisu oli aloittaa vain kerran.

– Kun ei lopeta, ei tarvitse aloittaakaan kuin kerran, hän sanoo ja nauraa.

– Mieluummin uhraan kirjoitusprosessin välisen tauon kuin otan vastaan aloittamiseen liittyvän hirveän olon.

Aloittamisessa Rämöä pelottaa se, ettei tiedä, mitä tapahtuu. Tämä kirjoittaja ei nimittäin nauti tilanteesta, jossa kaikki on vielä mahdollista.

– Se ei kutkuta yhtään. Haluan tietää, mitä seuraavaksi tapahtuu.

”HALUAN AI

Silloin minä olen ohjaksissa ja minulla on turvallinen olo. Se taas mahdollistaa, että olen paljon luovempi.

Instagrammaaja Islannista

Islannissa asuva Rämö on 43-vuotias ekonomi. Uuden ihmisen tavatessaan hän yleensä esittelee itsensä kirjoittajana, sen verran kimurantti ja värikäs työsaarka hänellä on.

Rämö saa päivittäin
kymmeniä viestejä sosiaa-
lisen median kautta.

NA TIETÄÄ, MITÄ SEURAAVAKSI TAPAHTUU.”

Yhtäältä Rämö on viestintäalan yrittäjä, joka tekee yritys- ja markkinointiviestintää ja toimii *Viinilehden* osa-aikaisena toimituspäällikkönä. Toisaalta hän on kirjailija, joka on julkaissut ennen dekkareita kuusitoista kirjaa.

Jos olet milloinkaan hakenut suomenkielistä kirjatieotoa Islannista, olet mitä todennäköisimmin törmännyt Rämön

tuotantoon. Moni on myös osallistunut Islannin-matkalle, jonka ohjelmassa Rämöllä on ollut sormensa pelissä.

Rämö on intohimoinen instagrammaaja, jolla on yli 35 500 seuraajaa. Ja tietysti hän myös kouluttaa, esimerkiksi kirjailijoita sosiaalisen median hyödyntämiseen.

– En ikinä mainitse uudelle tuttavuudelle kaikista töistäni.

Se kuulostaisi vain sekavalta ja aiheuttaisi hämmennystä. Toinen varmaan miettisi, onko tuolla kaikki aivan ok.

Instagramissa Rämö on ollut läsnä kanavan alkuaajoista lähtien. Sosiaalisena median kanava tarkoittaa hänelle työntekoa ja tulonmuodostusta, mutta myös tärkeää kahvitaukopaikkaa, jossa saa olla sosiaalinen äidinkielellään.

– Kun asun siellä Islannissa, en

”KÄYNNISTÄN TIETOKONEEN VASTA KUN TIEDÄN, MITÄ KIRJOITAN.”

juurikaan tapaa omankielisiäni ihmisiä.

Vaikka Instagram on työtä, luonteeltaan somen tekeminen on säilynyt aina hovin puolella.

– Työroolin myötä minulle on tullut entistä selkeämmäksi se, että instagrammaamisen on oltava hauskaa. En tarkoita pakotettua hauskaa, mutta mikäli homman tekemisestä ei nauti, tunnelma välittyy seuraajille.

Rämö on Instagramissa hyvin avoimen oloinen, vaikkei tietenkään kaikista asioistaan siellä kerro. Äidin menettämisen hän esimerkiksi toi seuraajilleen tiedoksi jo siksikin, että nämä tietäisivät, miksi feedissä oli poikkeuksellisen hiljaista kevättalvella.

– Se, mitä höpöttelen, on juuri sitä, miltä minusta tuntuu, ei mitään enempää tai vähempää.

Instan kautta Rämö on tutustunut seuraajiinsa ja saanut kavereita. Myös palautetta tulee päivittäin, paljonkin. Jokaiseen viestiin Rämö pyrkii vastaamaan.

Palautteissa saatetaan kertoa, kuinka Rämön kirjojen lukeminen on avannut lukujumin tai miten *Hildur* on ollut lukijalle ensimmäinen dekkari. Muutaman keran lukija on havainnut lyöntivirheen ja arasti siitä huomauttanut. Seuraajat kertovat myös, missä medioissa ovat nähneet juttuja kirjoista tai kirjaillijasta.

– Instagram on välitön kanava. Viestit ovat hyväntuulisia ja positiivisia, siksi siellä on kiva olla.

Tapahtumat taulukossa

Aamuisin Rämö käyttää yleensä tunnin verran aikaa sähköpostin ja Instagramin läpikäymiseen.

– Sen lisäksi, että minusta on kivaa ja kohteliasta vastata

Dekkareidensa henkilöhaamot Satu Rämö kokee tuntevansa yhtä hyvin kuin omat perheenjäsenensä.

palautteeseen, ajattelen sen myös osaksi työtäni. Vastaan viesteihin usein aamulla, kun en ihan vielä jaksu keskittyä tarinaan.

Jossain vaiheessa pitää kuitenkin kirjoittaa.

– Tietysti tiedän kollegoita, jotka luovat samalla kuin kirjoittavat. Minä en pysty siihen!

Ennen kuin hän edes istuu koneen ääreen, tehtynä on valtava määrä ennakoivaa taustatyötä.

– Aavaan tietokoneen vasta, kun tiedän, mistä kirjoitan. Se on yksi tapa kiertää tyhjän paperin kauhua.

Ensimmäisenä Rämö miettii tarinan valmiiksi.

– Ajattelu vie aikaa. Minä kävelen, juoksen, teen ihan mitä vaan ja mietin.

Dekkarisarjan työstämisen Rämö aloitti tarinasta ja päähenkilöiden taustatarinoista.

– Pohdin, keitä nämä haamot

ovat ja miksi he ovat sellaisia kuin ovat.

Suunnitteluvaiheessa itse rikos on dekkaristin mielessä takalalla.

– Rikosjuoni on muuttunut aina kirjoitusvaiheessa eniten.

On kirjailijoita, jotka hahmottavat kirjojensa rakennetta liimaamalla seinät täyteen postit-lappuja. Rämö tekee saman taulukkolaskentaohjelmalla. Ennen ensimmäistäkään kirjoitettua lukuja hän laatii excel-tilukon.

– Taulukkoon sijoitan ykkösluvun ja siinä suurin piirtein tapahtuvat asiat. Seuraavaan sarakkeeseen teen kakkosluvun sisältöineen ja etenen, kunnes parin viikon päästä minulla on monikymmenkohtainen taulukko valmiina.

Tämän jälkeen Rämö käy taulukkoa läpi uudelleen ja tarkastelee, ovatko mukana varmasti kaikki ne asiat, joista hän kirjassa haluaa kertoa, onko rikosjuoni oikealla paikalla, tulisiko vielä joidenkin lukujen paikkoja vaihtaa.

– Excel-tilukko on työmääräykseni. Sen avulla johdan itseni aloittamaan. Kun olen saanut työmääräyksen näyttämään melko järkevältä, ryhdyn kirjoittamaan ensimmäistä versiota. Aloitan ykkösluvusta ja päädyn viimeiseen lukuun. Kirjoittaminen on siinä vaiheessa hyvin mekaanista.

Kun suunnitelma on valmis, on olokin jälleen turvallinen eikä aloittaminen ahdistaa. Ensimmäisen version valmistuttua Rämö heittää taulukon pois ja alkaa muokata syntynyttä tekstimassaa.

Painosten kuningatar

Aiemmista kirjaprojekteistaan Satu Rämö tietää, että yli 20000

myytyä kappaletta kaikissa formaateissa on nykyisin kirjalle hyvä saavutus.

Hänkin on julkaissut useita kirjoja, jotka eivät ole päässeet lähelkään tuota lukua.

– Siinä sitten ajattelee, että oli paljon muita syitä, miksi kirja kannatti tehdä, vaikka sen tekemisessä ei päässyt edes kuukausipalkalle.

Hilduria on nyt myyty yli 145 000 kappaletta, ja kakkososa *Rósa & Björk* on jo ylittänyt 100 000 myydyin kappaleen rajan. Kustantaja WSOY kertoo, että kirjasarjan oikeudet on myyty kymmeneen maahan. *Hildurista* on suunnitteilla televisiosarja. Näyttämöllekin tarina päättyy; **Anne Rautiaisen** ohjaama kantaesitys on tulossa Turun kaupunginteatteriin syksyllä 2024.

Kirjailijalta on kysyttävä menes-

tyksestä. Satu Rämö, pidätkö itseäsi menestyneenä kirjailijana?

– Myyntilukujen valossa kyllä.

Numerot ovat siinä mielessä tärkeitä, että niistä konkreettisesti näkee, miten kirjat liikkuvat, hän sanoo.

– Vielä merkityksellisempää on palaute. Kuten se Instagram-seuraajani liki satavuotias sukulainen, joka oli *Hildurin* luettuaan sanonut, että toivoo elävänsä vielä kevään yli, että ehtisi lukea toisen osan. Toimitin hänelle *Rósan ja Björkin* palvelutaloon.

Rämö kuitenkin jää pohtimaan, miltä menestys tuntuu.

– Ainahan tätä on kirjoilleen toivonut. Mutta nyt, kun tapahtuu paljon asioita kerralla, on kaiken aikaa vähän kukkuluuruu.

Elämä ei kuitenkaan pysähdy menestykseen.

– Eikä sen kuulu pysähtyä. Ei tässä voi lopettaa kaiken tekemis-

tä ja istua nautiskelemaan. Ehkä ennemminkin voin vuosien päästä katsella taaksepäin, että olipas se menestyksen aika kivaa.

Kulunutta vuotta ei ole voinut hallita mitenkään. Monet mukavatkin asiat ovat tulleet eteen ensimmäistä kertaa.

– Kirjoitin ensimmäisen fiktiivisen romaanin. Sitten se saa hurjia määriä lukijoita, kustantaja kertoo, ettei heillä ole koskaan ollut vastaavaa kirjailijamiötä, tehdään televisiosarjaa ja mitä kaikkea. Se on ihanaa.

Mutta rutiini puuttuu.

– Tämän läpikäyminen saattaisi olla toisenlaiselle ihmistyyppille kevyempää, mutta minä olen tosi rutiiniorientoitunut. Haluan aina tietää, mitä seuraavaksi tapahtuu. Minulla on turvallisempi olo, kun olen itse ohjaksissa.

Kuulostaako tutulta? ●

www.kosmos.fi

KULINAARISTA KULTTUURIA VUODESTA 1924

Lööpin kolumnisarjassa on vuorossa Helsingin Sanomien HS Vision taloustoimittaja Elina Lappalainen. Hän seuraa työssään kasvuyrityksiä ja teknologiailmiöitä.

JAKOLINJOJA KAIVAVA MEDIAJOHTAJA

KESÄKUUN 28. päivänä Keski-suomalainen Oyj:n konsernijohtaja ja Medialiiton puheenjohtaja **Vesa-Pekka Kangaskorpi** kirjoitti X:ssä (entinen Twitter) seuraavasti:

”Natsi-vitsailut ovat hölmöä toimintaa. Ja asia pitää avata myös median toimesta kunnolla. Samoin on hyvä avata asioita kommentoivien asiantuntijoiden poliittiset taustat.”

Kangaskorpi viittasi Helsingin yliopiston historian dosenttiin **Oula Silvennoiseen**, joka oli kommentoinut mediassa elinkeinoministeriksi nimitetyn **Vilhelm Junnilan** yhteyksiä äärioikeistoon. Silvennoinen toimii vihreiden varavaltuutettuna Helsingissä. Perussuomalaisen leiristä hyökätään toistuvasti häntä vastaan ja kyseenalaistetaan hänen asemansa tutkijana.

Mutta miksi vaikutusvaltainen mediajohtaja viljelee samaa retoriikkaa?

”Kyseenalaistiko YLE edellisen hallituksen startin näin reippaalla tavalla kun tämän hallituksen? Nyt ainakin haastetaan aika rapsakalla tavalla”, Kangaskorpi postasi puolestaan 22. kesäkuuta.

Kangaskorvelle on X:ssä tyyppillistä kehua kokoomuspoliitikkoja ja nälvää vasemmistolle. Hän on myös toistuvasti nostanut siellä esiin maahanmuuttajien tekemiä seksuaalirikoksia ja vaatinut kovempia rangaistuksia.

Kangaskorven some-toiminta on ristiriidassa sen kanssa, miten monet mediatalot ohjeistavat omia toimittajiaan. Toimittajan somessa esittämät mielipiteet eivät saa vaarantaa yleisön käsitystä uutistyön riippumattomuudesta ja tasapuolisuudesta.

Entä kun asialla on merkittävä omistaja ja johtaja – miten se vaikuttaa mediabrändiin ja lukijoiden kokemaan luottamukseen? Kangaskorpi on myös yhteiskunnallinen vaikuttaja, jolla on konkreettista valtaa esimerkiksi Elinkeinoelämän keskusliiton hallituksessa. Pro Markkinatalouden kautta hän on ollut päättämässä suoraan poliitikkojen vaalirahoituksesta.

Myös lehdistöä vastaan on hyökätty kuluvan kesän aikana hätkähdyttävällä tavalla. Perussuomalaisen puheenjohtaja **Riikka Purra** ja eräät puolueen

kansanedustajat syyttivät mediaa ajorahdista, mutta syytöksiä puolueellisesta mediasta ovat esittäneet myös muut puolueen kansanedustajat ja puhe- miehenä toimiva **Jussi Halla-aho**.

Sanomalehdet ovat pääkirjoituksissa pohtineet, miten syytökset murentavat suomalaista luottamusyhteiskuntaa. Silmiinpistävää on, että Kangaskorpi ei ole (ainakaan tätä kirjoitettaessa) puolustanut journalismia ja ottanut kantaa asiaan – toisin kuin hänen asemassaan voisi olettaa. Tässä kontekstissa Kangaskorven aikaisemmat puheet etelän mediasta asettuvat erikoiseen valoon.

Suomen Lehdistön haastattelussa Kangaskorpi selitti esimerkiksi *Keskisuomalaisen* AlfaTV:n taustayhtiön tekemää sijoitusta sanomalla, että ”se sopii arvopohjaamme sitä kautta, että meille moniarvoisuus on iso juttu”. Kangaskorpi arvioi, että suomalaisen median arvoerot tulevat esiin ennen kaikkea maakunnallisten medioiden ja ”etelän median” välisessä juovassa. Mitä Kangaskorpi ajattelee erilaisten arvojen olevan ja miten ne näkyvät, se ei jutusta selviä.

Suomalaisen vahvan medialuottamuksen taustalla on ollut myös se, että sanomalehtemme ovat pääosin olleet 1950-luvulta lähtien puoluepolitiikan yläpuolella, sitoutumattomia.

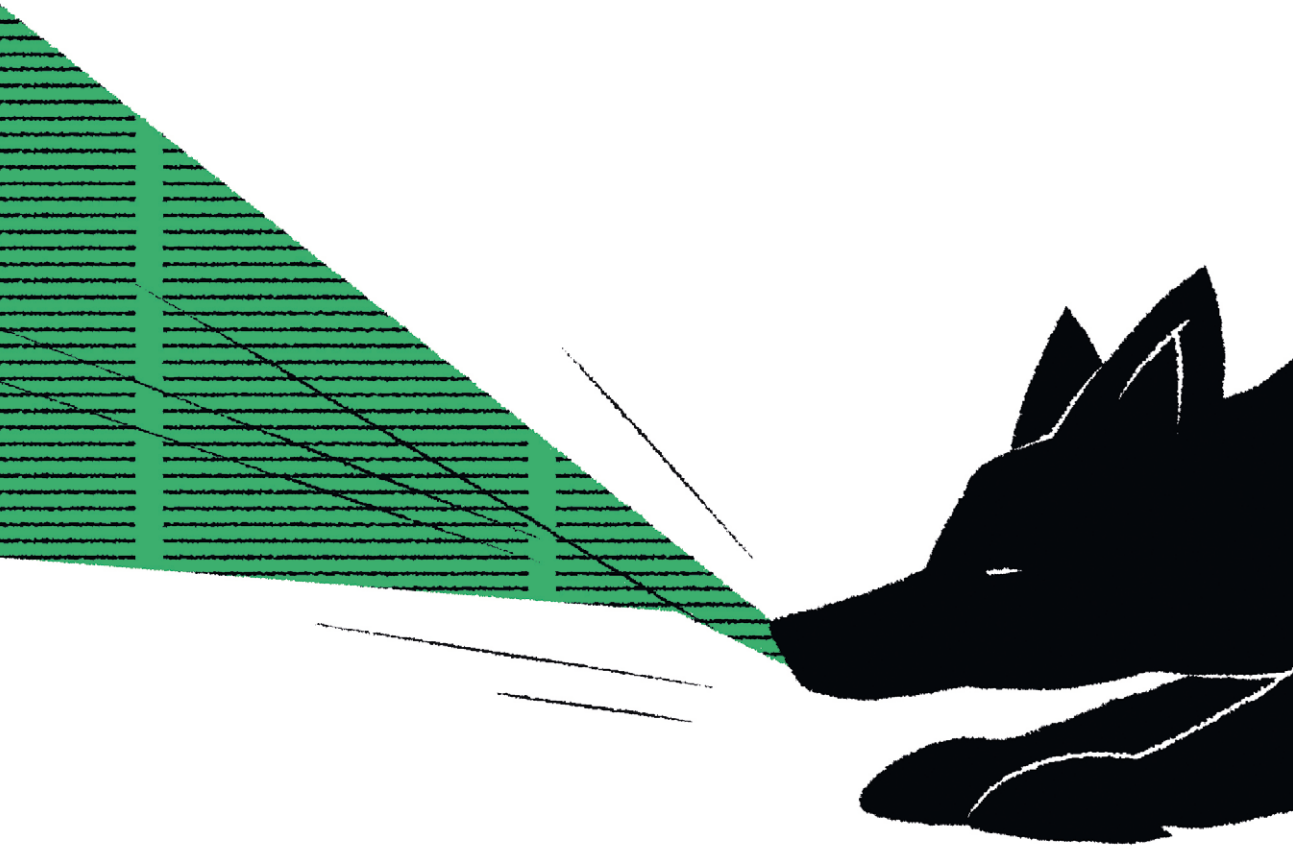
Nimenomaan maantieteellisesti hajautunut lehdistö on ollut rakentamassa median hyvinvointivaltiota, toteavat esimerkiksi Tampereen yliopiston tutkijat **Heikki Heikkilä**, **Heikki Hellman** ja **Liisa Ovaska** tuoreessa teoksessaan *Mä lehden luin*.

Lehdet ovat palvelleet kaikkia kansanosia. Tämä eroaa merkittävästi maista, joissa on poliittisesti polarisoitunut media ja lukijat jakautuvat myös sosioekonomisen taustansa perusteella.

Suhteessa tähän suomalaisen journalismin perinteeseen Kangaskorven puheet näyttävät olevan irti-otto tai poikkeavan totutusta linjasta. Journalismi tarvitsee puolustamista, ei mediajohtajaa joka kai- vaa maata omiensa alta. ●

”JOURNALISMI
TARVITSEE
PUOLUSTAMISTA.”

Populisti voittaa aina

Kun populistit ovat kritisoineet mediaa epäreilystä, media on muuttunut varovaiseksi. Samalla toimittajat ovat keskittyneet asioiden sijasta persooniin.

TEKSTI TUUKKA TUOMASJUKKA KUVITUS OUTI KAINIEMI

Jos ihanteena pidetään, että media toimii päätöksenteon vahtikoirana, se on pitkälti epäonnistunut populismin halvimpien konsntien avaamisessa yleisölle.”

Näin todetaan tänä vuonna ilmestyneessä *Populismien anatomia*-tietokirjassa. Siinä toimittaja **Matti Mörttinen** ja populismin tutkija **Yannick Lahti** analysoivat populismia – ja tyylyttävät suomalaista journalismia.

Mörttisen ja Lahden mukaan media on hakenut käsittelytapaa epäonnisesti jo puoli vuosisataa. Se on käsitelty populismia vaike-nemalla ja pilkkaamalla, myötäilemällä ja liittoutumalla, haastamalla asiasisältöjä sekä yrittämällä asettaa populistit samalle viivalle muiden poliitikkojen kanssa. Samalla populismi on onnistunut hyödyntämään mediaa, kun se on päässyt näkyvästi esille.

Populistien halvimpiin, avaa-

matta jääneisiin konsteihin kuuluvat Mörttisen ja Lahden mukaan kaksoisviestintä – eli tapa puhua yhdelle yleisölle yhtä ja toiselle toista – sekä runsas viholliskuvien luominen.

Mistä aiheen käsittelyssä oikein kiikastaa?

Populisti vai medialle hyödyllinen resurssi?

Populismi on noussut kuluneen kesän aikana politiikan journa-

lismän asialistan kärkeen. Yksi aiheen tuore ilmenemismuoto on presidenttiehdokkaaksi asetuneen Ulkopoliittisen instituutin johtajan **Mika Aaltolan** esiintyminen mediassa.

Aaltola flirttaili pitkään presidenttiehdokkuudella, mutta oli samaan aikaan tiuhaan haastateltavana ja kolumnoi *Ilta-Sanomiin* ja *Apuun*. Koska ehdokkuutta ei ollut vielä julkistettu, Aaltolaa ei voitu asettaa vaaligaranteeniin asiantuntijana. Presidenttiehdokkuuden julkistamisen jälkeen kolumnit kummassakin lehdessä jäivät tauolle.

Populistiksi Aaltolaa on julkisuudessa kutsuttu vähemmän. Esimerkiksi Lahti ja Mörntinen kertovat, ettei Aaltola ole heidän määritelmänsä mukaan populistia, vaikka he pitävätkin tämän poliittikkaa pinnallisena.

Sen sijaan Aaltola on ollut

medialle ”hyödyllinen resurssi”, joka on ollut helppo saada asiantuntijahaastateltavaksi sotajuttuihin, kaksikko arvioi. Lisäksi hän antoi pitkään ”hetkeen sopivia, varttuneisiin suomalaisiin vetoavia lausuntoja”.

– On siis ymmärrettävää, että häntä ja hänen tarkoituksensa ei heti alettu arvioida kriittisesti. Niin tekemällä media tavallaan olisi myöntänyt valinneensa ”väärän” henkilön antamaan asiantuntijalausuntoja, Lahti sanoo.

Osa asiantuntijoista on suoraisempia. Poliitikan tutkija **Johanna Vuorelma** huomautti Aaltolan populismista STT:n haastattelussa elokuussa. Hän kiinnitti huomiota tämän retoriikkaan, jossa poliittinen eliitti esitetään Vuorelman mukaan ”jotenkin tahriintuneena”.

Salskea, maailman murrosten herättämistä tunteista löysästi

puhuva asiantuntija on toki helppo kohde jälkiviisastelulle. Median ja populismin vaikea suhde on erityisesti kiteytynyt toisaalla – perussuomalaisissa.

Takaisin Kekkonen ruotuun

”Perussuomalaiset patistamassa toimittajia takaisin Kekkonen ruotuun”, otsikoi *Iltalehti* toimittajansa **Ida Erämaan** kolumnin heinäkuussa. Siinä hän kritisoi perussuomalaisia, mutta myös mediaa.

– Ulkomaiset mediat ovat jo uutisoineet Suomen oikeistolaisimmasta hallituksesta ja äärioikeistopuolueesta, mutta suomalaisessa mediassa sanomme ainoastaan, että perussuomalaisen puolueessa on äärioikeistolaisia kytköksiä, Erämaa kirjoitti kolumnissaan. Hän kieltäytyi *Lööpin* haastattelupyynnöstä.

Perussuomalaisilla on erityinen

Hitaat ja vähittäiset kehityskulut menevät journalisteilta usein ohi.

asema suomalaisessa politiikan journalismissa. Mediatutkija **Anu Koivunen** pohti Yle Vegan *Slaget efter tolv* -ajankohtaisohjelmassa elokuussa, kuinka ei voisi kuvitella toimittajia miettimässä, käsittelevätkö nämä sosiaalidemokraatteja tai kristillisdemokraatteja tasapuolisesti – toisin kuin perussuomalaisten kohdalla.

Myös yhteiskunnallinen tilanne vaikuttaa. Tutkijatohtori **Niko Hatakka** nostaa vuonna 2018 ilmestyneen *Media ja populismi* -tiedekirjan artikkelissaan esiin, kuinka populistipuolueet saavat korostetun paljon mediatilaa silloin, kun niille tärkeät asiat pääsevät politiikan asialistalle.

– Populistipuolueille on havaittu kertyvän suhteellisesti muita enemmän julkisuutta silloin, kun politiikan journalismia dominoivat rikos- ja maahanmuuttoaiheet ja talouskriisit, Hatakka kirjoittaa.

Töksäyttely vetoaa yleisöön

Miten populismi sitten onnistuu pyörittämään mediaa?

Hatakan artikkelin mukaan journalismin on yksinkertaisesti hankala välttää uutisoimasta populistien puheita ja tekoja, koska ne resonoiivat uutiskriteerien kanssa.

– Populistisessa puheessa vetoavat sisällön lisäksi myös tyylilliset ominaisuudet, kuten suorapuheisuus, töksäyttelevyys, kumartelemattomuus ja piittaa-mattomuus hyväksytyistä normeista, Hatakka erittelee.

Hän nostaa analyysissään esille myös puitteet, joissa työtä tehdään.

– Kun huomioidaan erityisesti toimitusten puitteelliset resurssit

yhdistettynä journalismin kasvavaan pyrkimykseen lisätä kiinnostavuuttaan, toimittajan voi olla vaikea kieltäytyä esimerkiksi populistipoliitikon kiinnostavasta ja helposti lainattavasta kiteytyksestä, vaikka se olisi helposti kyseenalaistettava, sisällötön tai yksinkertaistava, hän kirjoittaa.

Vaikka media on Hatakan mukaan edistänyt populismin nousua juuri äänitorveksi heittäytymällä, sillä on ojassa myös oma lehmä. Populistien toistamisen ohella journalistinen media toimii itsekin populistisesti – samoilla konsteilla poliitikkojen kanssa.

Esimerkkejä tästä ovat kansanedustajien väärinkäytöksillä ”herkutteleva” journalismi sekä jutut, joissa EU:n lainsäädäntö ”esitetään kafkamaisena ja kansalaiten oikeustajua loukkaavana byrokraatiana käyrine kurkkuineen ja ilmapallojen kieltoineen”.

Myös median kaupallisuus ja klikkien kaltaisten mittareiden nostaminen toimitustyön lähtökohdaksi lisäävät mediakentän populistisuutta, Hatakka huomauttaa artikkelissaan.

– Uutisaiheet ja kehykset voidaan valita sen mukaan, onko niillä potentiaalia saavuttaa mahdollisimman paljon klikkauksia ja reaktioita sosiaalisessa mediassa, hän kirjoittaa.

Persooniin keskittyminen oli virhe

Miltä populismi näyttää toimittajan työstä käsin?

Populismen anatomia -tietokirjan toinen kirjoittaja Matti Mörttinen oli yli 30 vuotta kiinni politiikan journalismin arjessa,

viimeisimpänä *Aamulehden* mielihäpe- ja pääkirjoitustoimituksen esihenkilönä.

Vuonna 2019 hän lähti talosta muutosneuvotteluiden yhteydessä ja on sen jälkeen työskennellyt vapaana tietokirjailijana ja toimittajana, irti toimituksen päivittäisestä sykkeestä.

Mörttisen mukaan toimittajat – hän itse mukaan lukien – tekivät virheen siinä, että he keskittyivät populistien kohdalla persooniin eivätkä asioihin.

– Se on hirveän helppoa, hän sanoo.

Mörttinen tunnustaa koukaneensa aidan matalimmasta kohdasta esimerkiksi selvittäessään poliittisia virkanimityksiä käsittelevää uutistilannetta pirauttamalla populistille.

– Totesin, että tästä pääse helpoimmalla niin, että soittaa **Timo Soinille** ja saa sieltä kommentin, että no niin, siellä ollaan kädet kynnärpäitä myöten keksipurkissa, hän kertoo.

– Toimittajan oli helppoa tehdä näin, kun verkkojournalismia tehdessä ruvettiin peräänkuuluttamaan lukijamääriä.

Aina populistit itsekään ei halua asioihin keskittymistä. Tammi-kuussa *Helsingin Sanomien* toimittajat **Marko Junkkari** ja **Jaakko Lyytinen** yrittivät laajassa artikkelissa selvittää Mika Aaltolan poliittisia näkemyksiä.

Aaltola asettui puoliväkisin arvokartan keskelle toisaalta-toisaalta-pohdinnoilla ja kieltäytyi ottamasta ”ideologista” kantaa kysymyksiin – vaikka olisikin ilmaissut kallistumaa johonkin suuntaan.

Näennäinen tasapuolisuus on riski

Heinäkuussa *Helsingin Sanomat* julkaisi toimittaja **Satu Vasantolan** pitkän näkökulmatekstin, jossa hän pohtii, ovatko toimittajat

epäonnistuneet äärioikeistolaisuuden uutisoinnissa.

– Paremminkin olisi homman voinut hoitaa, nopeammin, syvemmälle ja rohkeammin olisi pitänyt penkoa, hän kirjoittaa.

Vasantola pohti tekstissä esimerkiksi sitä, ettei osannut perussuomalaisen puheenjohtajasta **Riikka Purra**sta kirjoittaessaan huomauttaa, että Purran lempieläimykseen mainitsema mesimäyrä on äärioikeiston käyttämä symboli.

Perussuomalaisten tapa syyttää mediaa epäreiludesta on Vasantolan mukaan voinut saada toimittajat varovaisiksi. Tämän seurauksena perussuomalaisia käsitellään journalismissa varovaisemmin kuin muita puolueita, hän kirjoittaa.

Lööpin haastattelussa Vasantola luonnehtii toimittajien perussuomalaisuudesta vielä muutamalla muulla adjektiivilla: pidättyväisytydellä ja ylikorrektiudella. Toimittajilla on hänen mukaansa ”poikkeuksellinen tarve” osoittaa puolueettomuutensa puolueen osalta.

– Luulen, että perussuomalaiset on sen takia päästetty vähällä.

Vastaavaa arvioi myös Hatakka artikkelissaan. Hänen mukaansa näennäinen tasapuolisuus voi lisätä ajautumista populistin äänitorveksi.

Populismikeskustelu kiinnostaa yleisöä

Median reflektio populistin käsitteestä kiinnostaa myös yleisöä. Vasantolan tekstistä seurasi enemmän palautetta kuin mistään jutusta hänen lähes 30-vuotisen toimittajanuransa aikana.

Vasantola arvioi, että hitaat ja vähittäiset kehityskulut – kuten populistin suosio ja yhteiskunnallisen puhutavan muuttuminen – menevät journalisteilta usein ohi. Tämä näkyy hänen mukaansa esimerkiksi siinä, miten perussuomalaisen ympärillä liikkuneet käsitteet ovat vähitellen yleistyneet yhteiskunnallisissa keskusteluissa.

– Me olemme mediassa omaksuneet hyvin kiltisti sanoja, jotka on tarkoituksella syötetty keskusteluun, kuten maahanmuuttokriittinen, hän sanoo.

Toinen muutos on tapahtunut

sisäministeriössä. Perussuomalaisten ensimmäisellä, vuonna 2015 alkaneella hallituskaudella ministeriö alkoi puhua paperittomien sijaan laittomasti maassa olevista. Vasantola seurasi tuoloin, kuinka media omaksui uuden käsitteen.

– Se muuttui sukkana, vaikka paperittomia oli siihen mennessä pidetty neutraalina sanana, jota ministeriö käytti.

Kuinka sitten olisi pitänyt toimia? Vasantolan mukaan toimittajilla ei aiemmin ole ollut hyviä vaihtoehtoja populistin käsitteeseen.

– Vuosia sitten kaikki vähänkin oudot möläytykset uutisoitiin ja niitä ihmeteltiin. Sen jälkeen mietittiin, että hetkinen, tässä ei ole järkeä. Kun uutisoitua vähennettiin, on voinut käydä niin, että ei ole seurattu, mitä tapahtuu.

Hän huomauttaa, kuinka äärioikeistopoliitikko **Junes Lokan** ja toimittaja **Johanna Vehkoon** oikeudenkäynti on osaltaan voinut vaikuttaa toimittajien auliuteen käsitellä asioita suoraan.

– Kyllähän se pitkään antoi sellaisen kuvan, että Suomessa ei saa

Perussuomalaisia käsitellään journalismissa varovaisemmin kuin muita puolueita.

sanoa rasistia rasistiksi tai rasismia rasismiksi, Vasantola sanoo.

Myös Hatakka nostaa artikkelissaan esiin toimittajien epätarkkuuden käsiteltävien ilmiöiden nimeämisessä. Hän suosittelee, että populismia kritisoitaessa osoitettaisiin mahdollisimman tarkasti, mitä piirrettä arvostellaan.

– Kun journalismissa tai muussa julkisessa keskustelussa kritisoidaan ”populismia”, tarkoitetaan useimmiten populistisen retoriikan poissulkevia diskursseja ja niistäkin ennen kaikkea niitä, jotka rikkovat etnisyyttä ja kulttuuria koskevia vakiintuneita normeja, Hatakka kirjoittaa.

Lisää positiivista jankkaamista

Viime kuukausina median suhde perussuomalaisiin on kiristynyt

entisestään, kun toimittajat ovat uutisoineet valtiovarainministeri Riikka Purran ja elinkeinoministeri **Wille Rydmanin** vanhoista rasistisista kirjoituksista.

Samalla toimittajien keskustelu on kääntynyt siihen, kuinka perussuomalaiset pyrkivät esittämään median puolueellisenä osapuolena ulkopuolisen raportoijan sijaan.

Kuinka populismin uutisoinnin umpisolmua voisi avata?

Helsingin Sanomien haastattelussa elokuussa Julkisen sanan neuvoston puheenjohtaja **Eero Hyvönen** kaipasi ehdotuksia perussuomalaisilta. Hänen mukaansa perussuomalaiset voisivat esimerkiksi kertoa, millainen kriittinen uutisointi on heidän mielestään perusteltua.

Lahti ja Mörttinen taas kaipaavat, että populistien toiminta-

tapoja avattaisiin journalismissa nykyistä enemmän. Lahti harmittelee, ettei uutisissa mainita, miten populistipoliitikon provokaatio on sitä itseään ja populistit haluavat räväköitä onelinereita, joista media kirjoittaa.

Hän peräänkuuluttaa myös tiukempaa haastattelukulttuuria. Tähän juttuun haastatellut toimittajat allekirjoittavat toiveen.

– Positiivinen jankkaaminen puuttuu. Jankkaaminen koetaan lähtökohtaisesti negatiivisena, mutta tietyissä kohdissa ei ole muita vaihtoehtoja, Mörttinen sanoo.

Myös Satu Vasantola kokee, että toimittajat tyytyvät monesti ensimmäiseen vastaukseen. Hän peräänkuuluttaa jatkokysymyksiä.

– Ne jäävät liian usein kysymättä. ●

Kirjoittaja työskentelee osa-aikaisesti tietokirjakustantamo Vastapainossa, joka on julkaissut jutussa käsitellyn Media ja populismi -teoksen. Kirja on julkaistu ennen kuin kirjoittaja aloitti työt kustantamossa.

Tuomas Manninen jäi eläkkeelle ja alkoi lukea nettiuutisia

Lööpin uudessa juttusarjassa kysytään ajankohtaisilta henkilöiltä ajankohtaisia kysymyksiä.

TEKSTI VALTTERI PARIKKA

Toimittaja **Tuomas Manninen** jäi eläkkeelle ja jätti valtavan aukon suomalaisen journalismiin.

Manninen työskenteli *Ilta-Sanomissa* vuodesta 1987 huhtikuuhun 2023. Hänet tunnettiin poikkeuksellisen ovelasta kirjoitustyylistään, josta hänet palkittiin *Helsingin Sanomain* Ilkka Malmberg -palkinnolla syksyllä 2022. Palkintoperusteluiden mukaan Manninen on ”vinoon katsomisen mestari, jonka sydämellistä huumoria sykkivistä jutuista lukijalle tulee hyvä mieli”. *Lööppi* kysyi tuoreelta eläkeläiseltä seitsemän kysymystä.

Tervehdys! Miten eläkepäivät ovat sujuneet?

– Eläkepäivät ovat sujuneet erittäin hyvin ja toimeliaasti. Niihin on kuulunut jättien lähdon seuraamista Puullalla, järjettömän suuri kattotiiliremontti ja lintujen bongailua Kangasniemellä.

Onko tullut luettua mediaa?

– Heti huhtikuun puolivälissä kun pääsin pois töistä, lähdin neljäksi kuukaudeksi saareen. Tänä aikana opin lukemaan lehtiä netistä. Muuten olen ollut paperi-ihminen. Sain aktivoitua jopa *Kangasniemen kunnallislehden* puhelimeen. Sen huomasi, että netissä lukemiseen menee valtavasti vähemmän aikaa. Silti klikkiotsikoihin ei ole aikaa. Eläkeläisellä on nimittäin aina kiire, kun on näitä harrastuksia.

SIELLÄ SITTEN TULIVAT KOLLEGAT VAATEKOMEROISTA, JA SAIN SELLAISEN SÄÄ-JOURNALISMIDIPLOMIN.

Mitä jäi mieleen viimeisestä työpäivästäsi?

– Aavistin, että jotain on tekeillä, sillä minäkään en ole ihan tyhmä. Minut lähetettiin tekemään reportaasia Ilmatieteen laitokselle. Siellä sitten tulivat kollegat vaatekomeroista, ja sain sellaisen sääjournalismidiplomin. Olin otettu.

Nyt kun katsot työuraasi taaksepäin, mikä sinua motivoi työssäsi yli 30 vuotta?

– Se on hyvä kysymys, sillä tein käytännössä koko ajan samaa työtä. Ei tullut uralla etenemistä tai ylenyksiä. Kesäisin tuli kesätoimittajia, joista pian tuli pomojani. Kyllä siinä on pitänyt tykätä kirjoittamisesta. Olen halunnut antaa lukijalle pieniä palkintoja, oivalluksia. Myös hyvät työkaverit auttoivat.

Tuomas Mannisen jutut olivat usein nokkeluudessaan suorastaan tavaramerkkisiä. Mikä niiden salaisuus oli?

– Ne ovat sellaista loogista epäloogista assosiointia. Asiat yhdistyvät päässäni eri lailla kuin monella muulla – epäloogisesti, mutta lopulta loogisesti. Hyvän jutun alussa ei voi arvata, mihin se lopussa menee. Jos jutun kirjoittaminen viihdytti minua, se saattoi viihdyttää lukijaakin. Mutta tuli kyllä kirjoitettua monta juttua, jotka eivät viihdyttäneet kumpaakaan.

Onko journalismin tehtävä viihdyttää?

– On se sitäkin. Hyvin kirjoitettu asiajuttuhan on paras viihdettä. Sisältö ja muoto ovat molemmat tärkeitä.

Viimeinen kysymys. Viekö tekoäly vielä joskus toimittajien työt?

– En tiedä. Vaikka luen paljon, en lue juttuja tekoälystä tai kryptovaluutoista, koska en ymmärrä niistä mitään. ●

Sisältää lukuisia asiavirheitä

Suomalaisen tietokirjallisuuden laatuongelmat ovat julkisen keskustelun ikuisuusaihe. Lööppi haastatteli kolmea tietokirjallisuuden parissa työskentelevää ammattilaista – ja sai heidät kertomaan, mistä alalla oikein kiikastaa.

TEKSTI TUUKKA TUOMASJUKKA KUVA PEKKA HOLMSTRÖM

Anne Mäntynen, Ville Rauvola
ja Ilkka Pernu myöntävät, että
tietokirjallisuuden laadussa
on parantamisen varaa.

Huonosti kustannustoimitettu. Plagioitu. Sisältää lukuisia asiavirheitä.

Suomenkielinen tietokirjallisuus saa sapiskaa milloin mistäkin syystä. Samalla kriittistä keskustelua on vaikea käydä, kun kustantamot kertovat tekevänsä työnsä hyvin ja sivuuttavat laajemman keskustelun.

Mutta missä oikeasti piilevät tietokirjallisuuden tekemisen ongelmakohdat?

Otavan tietokirjallisuuden kustannusjohtaja **Ville Rauvola** aloittaa haastattelun positiivisen kautta. Hänen mukaansa tietokirjojen sisällölliset pulmat eivät ole yleinen tai laaja ongelma, ja tutkijamusten perusteella ihmiset luottavat tietokirjoihin edelleen.

Toisaalta Rauvola puhuu avoimesti useista rakenteellisista seikoista, jotka vaikuttavat tietokirjojen laatuun. Otavassa on hänen mukaansa alettu esimerkiksi kiinnittää ”erityistä huomiota” siihen, että kustantamolla on ”riittävät resurssit” kirjojensa tekemiseen.

Rauvola tuntuu vihjaavan, että monet kustantamot tekevät liikaa tietokirjoja, mikä taas näkyy lopputuloksessa. Suoraan hän ei asiaa sano.

– Jokaisen kaupallisen kirjakustantamon on hyvä pohtia, kuinka laaja sen julkaisuohjelma on, ja suhteuttaa se omiin resurssihinsa. Kyse on siitä, että kirjailijan pitää voida luottaa siihen, että kustantaja hoitaa leiviskänsä mahdollisimman perusteellisesti, hän sanoo.

Laatuun keskittyminen voi kantaa hedelmää myös liiketaloudellisesti. Kun Rauvola toimi kirjakustantamo Atenan toimitusjohtajana 15 vuoden ajan, liikevaihto onnistuttiin yli kolminkertaistamaan samalla kun nimikkeiden määrä pysyi samana. Näin kustannusohjelmaa pystyttiin rakentamaan

huolellisemmin, ja rekrytointien takia kirjojen toimitustyöhön ja markkinointiin pystyttiin käyttämään enemmän aikaa kirjaa kohden.

Rahan puute heikentää laatua

Mikä tietokirja-alassa on muuttunut 2000-luvun aikana?

Rauvola on havainnut, että osa tietokirjojen käsikirjoituksista saapuu kustantamoon keskeneräisempinä kuin aiemmin. Vastaava huomio on hänen mukaansa tehty muuallakin Otavassa.

Toisinaan kirjailijalta tekemättä jäänyt ”raaka työ” jää kustannustoimittajan harteille, toisinaan käsikirjoitus lähetetään takaisin tekijälle hiottavaksi.

– Tuntuu siltä, että vastuuta halutaan siirtää aiempaa enemmän kustannustoimittajille, Rauvola sanoo.

Mistä muutos johtuu? Rauvola nostaa esiin ”ajallisen realiteetin”. Sen voi tulkita tarkoittavan sitä, ettei aikaa ole kirjoitusvaiheessa käytetty niin paljon kuin teos tarvitsisi.

Tietokirjoja tehdään yleensä oman työn ohella, ja tietokirjallisuuden kirjoittamiseen on tarjolla vähemmän apurahoja kuin kaukokirjallisuuteen.

Kun rahaa ei tipu eikä sen turvin voi ottaa kirjoitusvapaata, voidaan tekstin suhteen joutua tyytymään vähempään.

Toisaalta muutosta selittää Rauvolan mukaan myös se, minäkalaiset työvälineet meillä on käytössämme ja kuinka ne vaikuttavat tekstin tuottamiseen. Hän nostaa esille esimerkiksi sosiaalisen median viestinnän, jossa tuotetaan tekstiä lyhytjännitteisesti.

Huomio kustannustoimittajien jaksamiseen

Kun julkisuudessa haetaan syyllistä löperöön tietokirjaan,

kustannustoimittaja saa monesti kritiikkiä huolimattomuudesta. Tätä Rauvola kritisoi.

– Arvostelija unohtaa, että todennäköisesti kirjailijan kanssa on käyty kymmeniä keskusteluja ja käsikirjoituksesta on voitu yhteistuumiin korjata satojakin asioita, hän sanoo.

Rauvolan mukaan tietokirjojen kustannustoimittaminen on Suomessa hyvällä tasolla. Lyhimmillään toimittamiseen käytetään Otavalla noin 40 tuntia eli työviikon verran aikaa, jos käsikirjoitus on lyhyt ja saapuu hyvin valmiina.

Yleensä aikatarve on hänen mukaansa 60–100 tuntia, isoissa projekteissa paljon enemmänkin.

– Suomenkielinen tietokirjallisuus on luotettavaa ja pohdittua tekstiä, johon tekijä on yleensä käyttänyt todella merkittävästi aikaa. Se on hyvä muistaa, kun käydään keskustelua siitä, onko yksittäinen teos loppuun asti mietitty, hän sanoo.

Rauvolan puheet herättävät myös kysymyksen siitä, millä tavalla niin sanottu ”kirjasyksy” eli teosten ilmestyminen kerralla ennen myyntihuippua vaikuttaa teosten laatuun. Rauvolan mukaan tällä ei ole negatiivista vaikutusta.

– Olemme halunneet oikeasti kiinnittää huomiota siihen, että kustannustoimittajien palautuminen ja työssäjaksaminen säilyy kiirepiikeistä huolimatta sellaisella tasolla, ettei kirjaprojekteissa tule ongelmia stressin tai muun johdosta.

Kaikissa kirjoissa on jokin virhe

Helsingin yliopiston tietokirjallisuuden professorin **Anne Mäntysen** mukaan tietokirjallisuuden laatua on Suomessa tarkasteltu aikaisemmin lähinnä tietokirjakritiikin puitteissa. Kun kritiikin tila on vähentynyt, julkisuuden sykli kiihtynyt

ja sosiaalinen media vakiinnuttanut asemansa, keskustelun mahdollisuudet tietokirjoista ovat lisääntyneet.

Mäntynen huomauttaa, että kaikkiin tietokirjoihin jää ainakin jonkinasteisia sisällöllisiä virheitä tai epätarkkuuksia – eivätkä ne vaikuta tiedon luotettavuuteen. Hän arvioi, että esimerkiksi kaikissa hänen omista tietokirjoissaan on jokin virhe.

– Kriittisen lukijan ei muutenkaan pidä uskoa yksityiskohtia yhdestä lähteestä, hän sanoo.

Mäntynen suhtautuminen muuttuu, jos virheet ovat systemaattisia.

– Jos teoksesta puuttuvat lähteet tai siinä esitetään faktana paljon sellaista asiaa, josta on erimielisyyttä, siinä on ongelma.

Kirjoittajakoulutusta tarvitaan lisää

Mäntynen pohtii, miten kirjoittajakoulutus – tai sen puute – vaikuttaa tietokirjallisuuden laatuun.

Tietokirjailijaksi ei ole omaa koulutusta, eikä nykyinen korkeakoulutus Mäntynen mukaan välttämättä ohjaa kirjoittajia tunnistamaan rajojaan: sitä, mistä heillä on riittävästi rahkeita sanoa ja mistä ei.

– Esimerkiksi gradun kirjoittaminen yliopistolla ei yleensä ohjaa hyvään tietokirjoittamiseen lähteiden käyttöä lukuun ottamatta, Mäntynen sanoo.

Toisaalta tietokirjoissa yleistyvä journalistinen tekotapa sisältää omia ongelmiaan. Mäntynen mukaan vaarana on se, että teoksiin tulee liikaa moniäänisyyttä, jolloin tekijän oma ääni häviää haastattelujen tulvaan eikä rakenne pysy kasassa.

Osuutensa on myös kustantamoilla. Viestintäyrittäjä ja kulttuuritoimittaja **Suna Vuori** moitti vuonna 2022 Tieto-Finlandia-

”Syynä ongelmiin ei ole tietämättömyys, vaan kiire, piittaamattomuus ja liian vähäiset resurssit.”

raadin puheenjohtajana kirja-alaa puutteellisesta kustannustoimitamisesta.

Mäntynen allekirjoittaa – ainoana tämän jutun haastateltavista – Vuoren nuhteet. Etenkään asiasisällön kustannustoimitamista ei hänestä tehdä tarpeeksi.

– Oma kokemukseni on se, että oikoluku on ulkoistettu freelance-reille ja sisältöä kommentoivaa kustannustoimitamista tehdään enää tosi vähän, Mäntynen kertoo.

– Markkinatalouden lait siinä vaikuttavat. Minun on vaikea kuvitella, että kirja-alan ihmiset eivät tietäisi, miten laatua tehdään. Syynä ongelmiin ei ole tietämättömyys, vaan kiire, piittaamattomuus ja liian vähäiset resurssit.

Huonoa jälkeä ei tehdä tahallaan

Toimittaja **Ilkka Pernu** siirtyi kaksi vuotta sitten tietokirjojen kustannustoimittajaksi WSOY:lle. Aiemmin hän oli muun muassa perustamassa Long Playta, minkä lisäksi hän kirjoitti ja editoi feature-journalismia eri julkaisuihin.

Pernun mukaan tietokirja-alalla on korkea eetos. Hän vertaa sitä tapaan, jolla toimittajat suhtautuvat journalistiseen etiikkaan.

Pernu ajattelee, että epäselvyydet tietokirjoissa eivät ole tämän hetken ilmiö. Hän uskoo, että tietokirjoihin on jäänyt virheitä kautta aikojen.

Toisaalta Pernu pohtii, mikälainen vaikutus kriittisiin

keskusteluihin on sillä, että tietokirjoittajien taustat ovat moninaistuneet. Hän huomauttaa, että kritiikki tulee usein tutkijoilta, jotka ovat aiemmin olleet merkittäviä tieteen popularisoijia.

– Tekstejä luetaan kriittisemmin kuin aikaisemmin, hän sanoo.

Huomio tuntuu osuvan yhteen esimerkiksi toimittaja **Maria Petterssonin** *Suomen historian jännät naiset* -kirjasta ja sen plagiointisyytöksistä viime syksynä käydyin keskustelun kanssa.

Entinen kirjakustantaja **Jan Erola** kommentoi tuolloin Twitterissä, kuinka Petterssonin toimintatapa on ”täysin normaali” populaareja tietokirjoja tehdessä.

– On sitten erillisen keskustelun paikka, onko alan käytäntö hyvä vaiko huono, hän kirjoitti tuolloin.

Pystyykö kustannustoimittaja oikeasti tarkistamaan käsi-kirjoituksen sisältöä? Pernun mukaan kyllä. Hän kertoo tekevänsä ”aika paljonkin” faktantarkistusta. Tarkistettavat asiat hän valikoi ammattitaidon tuomalla kokeuksella sekä intuitiolla.

– Usein on mahdotonta tarkistaa ja kyseenalaistaa kaikkea käsi-kirjoituksessa olevaa, tai siinä ei ole mitään järkeä, Pernu sanoo.

Pernu ottaa työpöydältään esimerkin. Hän viimeistelee parhaan tietokirjaa, jolla on mittaa lähemmäs tuhat sivua.

– Siinä on katsottu monenlaisia faktoja, mutta on mahdollista, että sinne jää jotain. Sitä massaa on niin älyttömästi. ●

FLIKKAMETSÄLLÄ – NAISTEN SALAISIIN SEKSIBILEISIIN TUTUSTUMASSA

Seksistä kirjoittaessa ei tarvinnut murehtia etukäteen klikeistä.
Pohdittavaa sen sijaan riitti kielessä ja käsitteissä.

TEKSTI MILLA PALKOAHO

Jutun kirjoittaja Milla Palkoaho on työskennellyt Helsingin Sanomien kaupunki-toimituksessa runsaan vuoden ajan. Sitä ennen hän teki viestintätöitä freelancerina ja harjoittelijana, kirjoitti äitiblogia ja suunnitteli alanvaihtoa journalismin puolelle.

Toukokuisena lauantaina lähdin Keravalta kesken lapseni koristurnauksen juttukeikalle Helsingin kantakaupunkiin. Tunnis-sa olin siirtynyt mokkapalojen ja pillinvihellysten keskeltä ruoskien ja lasidildojen äärelle keskustelemaan siitä, minkälaisia suorituspaineita naisten välisessä seksissä voi olla (”vähemmän kuin heteroseksissä, koska esimerkiksi vaginaan voi tunkea muutakin kuin peniksen”, kerrottiin).

Joukko ventovieraita ihmisiä kertoi muutaman tunnin ajan minulle seksielämästään, mieltymyksistään ja kokemuksistaan deittimaailmassa. Sen lisäksi juttelimme seksuaalivähemmistöjen yhteiskunnallisesta asemasta, sukupuolirooleista ja siitä, millaisia käytännön järjestelyjä seksibileet vaativat. Sitten palasin lähijunalla koristurnaukseen.

Artikkeli Flikkametsästä, naisille ja feminiinisille sukupuoli-vähemmistöille tarkoitetusta suljetusta tapahtumasta, ilmestyi *Helsingin Sanomissa* heinäkuussa.

Ajatus jutun kirjoittamisesta heräsi melko lailla tasan vuosi ennen julkaisua.

Työskentelen *Hesarin* kaupunkitoimituksessa, jossa keskityn erityisesti kaupunkipolitiikkaan. Meillä kuitenkin on mahdollisuus kirjoittaa monipuolisesti oman mielenkiinnon mukaan, ja erilaiset seksiin liittyvät ilmiöt kiinnostavat minua.

Viime vuonna kirjoitin kotiorgioista. Niistä sain vinkkiä kavereiltani. Kun kyselin asiasta vähän laajemmin, aika moni tuttu paljasti käyvänsä joissain seksibileissä. Silloin kuulin ensimmäisen kerran Flikkametsästä.

Pelkästään bileistä tai panemisesta olisi tylsä kirjoittaa. Itseäni kiinnostaa etenkin asenteiden muutos ja yhteiskunnallinen kehityskulku. Omassa kuplassani erilaisiin suhdemuotoihin ja seksuaalisuuden toteuttamistapoihin suhtaudutaan hyvin arkisesti, mutta iso osa suomalaisia elää perinteisissä hetero-liitoissa. Tällaisissa lehtijutuissa voin vilauttaa heil-

lekin sitä toisenlaista todellisuutta, josta ei työpaikan kahvitauolla yleensä puhuta.

ENSIMMÄISEN kerran olin yhteydessä Flikkametsän järjestäjään jo viime vuoden loppupuolella. Ajankohta ei ollut hänelle sopiva, ja hautasin itsekin ajatuksen. Tuottajani jaksoi kuitenkin toivoa, että juttu toteutuisi.

Keväällä laitoin uudestaan sähköpostia Flikkametsään, ja yllätyksekseni sain kutsun tulla seuraamaan bileiden valmisteluja jo seuraavalla viikolla. Tapahtuma järjestetään suunnilleen joka toinen kuukausi Helsingissä, ja osallistujia on aina noin 80. Halukkaita on enemmän kuin mukaan mahtuu: postituslistalle, jonka kautta liput arvotaan, kuuluu 800 henkilöä.

Ensin artikkelini piti käsitellä laajemmin ei-heteroseksuaalisten naisten deittailua, mutta käynti Flikkametsän valmisteluissa muutti suunnitelman. Kuvaaja **Outi Neuvonen**, joka oli juuri oikea henkilö tähän projektiin, sai valtavasti hyvää materiaalia. Kiitos siitä kuuluu myös järjestelyihin osallistuneille vapaaehtoisille, jotka antoivat toisilleen piis-kaa kameran edessä ja lupasivat, että saan ikuistaa esimerkiksi heidän meikkaushetkensä.

Keskustelut Flikkametsän vapaaehtoisten kanssa olivat täynnä oivalluksia tällaiselle heteronormatiivisesti ajattelevalle ihmiselle. Opin esimerkiksi termin ”lesbolammas”. Se viittaa naisista pitävien naisten aloitekyvyttömyyteen. Haastateltavat uskoivat, että passiivisuuden taustalla on ennen kaikkea kasvatus: naiset opetetaan pienestä pitäen odottamaan miehen aloitetta.

Emme saaneet tietenkään osallistua itse bileisiin, joissa kävijöiden yksityisyyttä suojellaan tarkasti. Haastattelin kuitenkin yhtä aktiivisesti Flikkametsässä käyvää naista, jonka omat kokemukset syvensivät juttua. Tuntui, että aineistoa oli jo siinä vaiheessa liikaa. Päätimme, että juttu keskittyy vain Flikkametsään ja naisten seksibileisiin.

PELKÄSTÄÄN BILEISTÄ TAI PANEMISESTA OLISI TYLSÄ KIRJOITAA.

Pidin tärkeänä, että jutussa käsitellään myös ei-heteroseksuaalisten naisten historiaa siitä kulumasta, minkälaisia tiloja lesboille on ollut tarjolla esimerkiksi 30 vuotta sitten. Tutkija **Antu Sorainen** oli täydellinen haastateltava siinä mielessä, että hän on itsekin ollut 1980-luvulla järjestämässä bdsm-tapahtumia homoseksuaaleille. BdsM tarkoittaa yleensä eroottisia kivulla ja vallalla leikittelyn muotoja, kuten sidontaa, rajoittamista, kurittamista, alistamista, alistumista, kivun tuottamisesta nauttimista, kivusta nauttimista sekä muita aistinautintoja.

Niin kuin aina parhaiden haastateltavien kanssa, keskustelun jälkeen olin täynnä uusia juttuideoita. Soraisen kertomukset esimerkiksi Amsterdamin seksikubeilta ja erilaisiin suomalaisiin yhteisöihin syntyneistä lesbojen turvasatamista olivat äärimmäisen kiinnostavia. Sen lisäksi Pridessä vaikuttanut **Kristiina Puukko** taustoitti juttuun viimeisten vuosikymmenten mullistuksia.

FLIKKAMETSÄSTÄ kertova juttu oli niin sanottu Ytimessä-artikkeli, eli työskentelin eri tuottajan kanssa kuin päivittäisessä toimitustyössä. Visuaaliseen toteutukseen panostetaan Ytimessä-projekteissa tavallista enemmän, ja toimittajana tunsin nauttivani erikoishuomiosta, kun niin monta ihmistä osallistui jutun työstämiseen.

Tällaista juttua oli tietyllä tavalla hyvin kiitollista tehdä: ei tarvitse kristallipalloa ennustaakseen, että naisten salaisista seksibileistä kirjoitettu artikkeli kiinnostaa lukijoita. Kun kirjoitin esimerkiksi pitkän artikkelin pakotteiden vaikutuksista laivateollisuudessa, oli aihetta aika vaikea paketoita suurta yleisöä houkuttelevaan muotoon.

Herkullisesta lähtöasetelmasta ja loistavista haastateltavista huolimatta jutunteko oli hetkittäin haastavaa. Esimerkiksi lehdessä käytetty arkikieli ei aina ollut niin inklusiivista kuin toivottiin. Vaatii tasapainoilua kuvata ihmisten moninaisuutta kunnioitavasti mutta samalla niin, että kuka tahansa lukija ymmärtää, minkälaisesta seksuaalisuudesta, suhde-tyypistä tai sukupuolen kokemuksesta puhutaan. En halua vahvistaa stereotyyppiä tai tehdä ihmisten yksityiselämästä viihdettä.

En onnistunut siinä täydellisesti. Monet käsitteistä ovat melko uusia eivätkä aivan yksiselitteisiä edes niissä yhteisöissä, joissa termit on ensimmäisenä otettu käyttöön. Aihe on herkkä ja monelle myös arkaluontoinen. Toimittajana perusasetukseni on pääs-

tä kertomaan kaikki mielestäni mahtavan mielenkiintoinen myös lukijalle. Nyt rajanveto oli vaikeampaa.

Jälkiviisaana voin todeta, että olisin voinut olla vielä tarkempi yksityiskohtien kanssa. Kävin aiheesta keskustelua juttuun osallistuneiden kanssa jälkikäteen ja pahoittelin, että testasin haastateltavien rajoja.

Tarkastelen maailmaa melko etuoikeutetuista lähtökohdista: olen keski-ikäinen, keskiluokkainen, valkoinen perheenäiti. En joudu juuri varomaan sanojani enkä pelkäämään muiden ihmisten reaktioita siihen, kuka tai mikä olen.

Yritän koko ajan oppia huomioimaan paremmin haavoittuvassa asemassa olevat haastateltavat. Tärkeää olisi, etten kuormita juttuprosessilla yhtään enempiä niitä ihmisiä, jotka jo valmiiksi kärsivät vähemmistöstressistä.

Tässä jutussa asiantuntijoita lukuun ottamatta haastateltavat esiintyivät nimettöinä. En ole haastateltavien nimettömyyden suurin fani, mutta ymmärrän sen tällaisissa teemoissa. Seksuaalisuutta ja esimerkiksi bdsm-harrastusta ei voi käsitellä samoin kuin asuntolainojen korkoja. Ehkä jonain päivänä tämäkin keskustelu muuttuu arkiseksi.

YRITÄN KOKO AJAN OPPIA HUOMIOIMAAN PAREMMIN HAAVOITTUVASSA ASEMASSA OLEVAT HAASTATELTAVAT.

VIIMEISELLÄ editointikierroksella juttua vielä siistittiin hieman. Ajattelin, etten itse lähde ennakkosensuurin tielle vaan kirjoitan seksistä niin suoraan kuin mahdollista. Lopulta jutusta poistettiin muutama

sitaatti, joiden ei katsottu soveltuvan nuorimmille lukijoille. Vähän harmitti, etten päässyt kirjoittamaan *Hesariin* fistauksesta.

Niin kuin oli odotettavissa, juttua luettiin hyvin. Palautetta tuli melko maltillisesti. Tuttavat kehuivat, mutta muutama aggressiivinen sähköpostikin tuli. Eräiden lukijoiden mielestä olin nyt tuputtamassa kaikille seksibileitä ja homoseksuaalisuutta. Näiden lukijoiden muistissa oli melko tuore juttu vulvista, ja nyt alkoi kuulemma ”alapää tulla korvista ulos”. Eräs iäkäämpi nainen näki sen verran vaivaa, että etsi henkilökohtaisen sähköpostiosoitteeni ja kertoi paheksuen, että olen rapauttamassa perinteisiä perhearvoja.

Tätä ei varmaan kannattaisi kertoa, mutta kävin myös Jodelin lesbokanavalla, jossa oli aiemmin keskusteltu Flikkametsästä. Joitain kommentoijia ärsytti, että pienen piirin hieman piilotellut bileet oli paljastettu kaikelle kansalle. Itselleni merkittävin palaute oli kuitenkin se, että juttua yleisesti ottaen pidettiin asiallisesti tehtynä. ●

Kirjabloggariin salainen luku-urakka

Lukupiiriaktivisti, kirjabloggaaja Kirsi Ranin toimii tänä vuonna puheenjohtajana lautakunnassa, joka valitsee kaunokirjallisuuden Finlandia-ehdokkaat.

TEKSTI TIJU POHJOLAINEN KUVAT PEKKA HOLMSTRÖM

Helmikuuisena päivänä tuntemattomasta numerosta saapunut puhelu muutti kirjabloggaajana tunnetun **Kirsi Raninin** loppuvuoden lukusuunnitelmat. Konsulttina työskentelevä Ranin oli asiakasyrityksensä pääkonttorin aulassa, kun Suomen Kirjasäätiön pääsihteeri **Elina Lahdenkauppi** soitti hänelle. Asiana oli kaunokirjallisuuden Finlandia-palkintolautakunnan puheenjohtajuus; säätiö halusi kutsua tänä vuonna tehtävään Kirsi Raninin.

Lukupiiriaktivisti vastasi pyyntöön oitis myöntävästi. Se, että kirjoja tuli voida lukea myös ruotsiksi, ei ollut Raninille ongelma. Eikä sekään, että lautakunnan puheenjohtajan toimenkuvaan kuuluu puheen pitäminen, kun Finlandia-ehdokkaat marraskuussa

julkistetaan. Raninia mietitytti vain, mistä hän löytäisi ajan kaikkien kirjojen lukemiseen.

Sitä, miksi juuri hänet haluttiin raadin puheenjohtajaksi, Ranin ei tiedä. Kirsin Book Club -kirjablogin perustaja olettaa, ettei hän edusta raadissa itseään, ei 12-vuotiaasta lukupiiriään, ei kirjablogiaan eikä -podcastiaan – vaan suomalaista kirjaseuraa.

Kirjasäätiön yhteydenotto tuli täytenä yllätyksenä.

– Koin valintani kunnianosoituksena sille, että olen vienyt omaa harrastustani tyylikkäästi eteenpäin. Ymmärsin, että olen saattanut tehdä aika hyvää työtä, Ranin sanoo.

– Se, että minut on tehtävään valittu, on suuren suuri kunnia. Mutta samalla kun raadissa työskentely on ilo, siihen liittyy myös valtava vastuu.

Lukemisen mestaruussarjalainen

Suhdettaan lukemiseen Ranin kuvailee Finlandia-palkinnon verkkosivuilla seuraavasti:

”Jos olisin tämän 12 vuoden aikana käyttänyt kaiken lukupiireihin ja kirjablogiin panostamani ajan esimerkiksi johonkin urheilulajiin, olisin varmasti jo jossakin veteraanien mestaruussarjassa.”

Ensimmäisen kosketuksensa lukupiireihin Ranin sai työskennellessään yli 10 vuoden ajan Aasiassa. Ranin veti päivätyönään lentoyhtiön yritysmyyntiä Bangkokissa, kun häntä pyydettiin mukaan kansainväliseen lukupiiriin.

– Lukupiiri oli minulle täysin omaa aikaa. Se oli ihanaa.

Suomeen palattuaan Ranin perusti lukupiirin itselleen syntymäpäivälahjaksi. Hän toivoi lahjaksi lukusuosituksia ja

Kaunokirjallisuuden Finlandia-palkintolautakunnan puheenjohtajuus on kirjabloggaaja Kirsi Raninille sekä iloinen että vastuullinen ja mittava tehtävä.

”Kirjan pitää tehdä raatilaisiin vaikutus.”

Finlandia-palkinnot jaetaan 40. kerran

SUOMEN KIRJASÄÄTIÖ jakaa Finlandia-palkinnot kolmessa kategoriassa 29. marraskuuta 2023. Ehdokkaat julkistetaan viikolla 45, kaunokirjallisuuden ehdokkaat 9. marraskuuta.

Kaunokirjallisuuden Finlandia-lautakuntaan kuuluvat **Kirsi Ranin, Ilkka Matila** ja **Eira Sillanpää**. Voittajan valitsee professori, taiteilija **Jorma Uotinen**.

Tietokirjallisuuden Finlandia-voittajan valitsee lastenkirjailija **Linda Liukas**. Lautakunnassa ovat **Paula Salovaara, Henri Hyppönen** ja **Petja Pell**.

Lasten- ja nuortenkirjallisuuden Finlandia-voittajan valitsee muusikko, taiteilija **Herra Ylppö**.

Lautakunnassa ovat **Elina Pekkarinen, Asta Boman** ja **Olli Rantala**.

Kunkin kategorian palkinnon arvo on 30 000 euroa. ●

kiinnostusta osallistua lukupiiriin. Toiveen hän esitti ystäville ja tuttaville eri elämänvaiheista, ja 15 läheistä lupautui mukaan.

Vuodesta 2010 eteenpäin Kirsin Book Club on kokoontunut kuu-kausittain ja lukenut säännöllisesti heinäkuuta lukuun ottamatta. Jäsenet ovat pysyneet samoina, ja vaikka he eivät lukupiiriin alkaessa toisiaan tunteetakaan, vuosien aikana on ehditty tutustua. Tähän mennessä on käyty läpi 150 erilaista, yhdessä valittua kirjaa.

Pian käynnistymisensä jälkeen Kirsin Book Club alkoi herättää kiinnostusta myös osallistujien lähipiireissä. Väkimäärää ei kuitenkaan ryhdytty kasvattamaan, sillä lukupiiri kokoontuu aina jäsenten kodeissa. Siksi yhdeksän vuotta sitten syntyi kirjablogi, jossa lukupiiriin lukemaa ja keskustelua avataan suuremmalle yleisölle. Blogiin tuottavat Raninin ohella sisältöä lukupiiriin jäsenet **Airi Vilhunen** ja **Minna Väisälä**.

Lukupiiriaktivisti

Jopa Suomen Kirjasäätiö esittelee Kirsi Raninin sivuillaan lukupiiriaktivistina, ei liiketoiminnan konsulttina. Mikä tekee Raninista aktivistin?

– Olen yli 10 vuoden ajan osallistunut bisneskirja-lukupiiriin, jossa luetaan vain ammattikirjallisuutta, hän kertoo.

– Lisäksi olen vetänyt lukupiirejä eri yrityksissä. Esimerkiksi Edita Groupissa olen vuodesta 2015 järjestänyt lukupiiriä, jonka yritys tarjoaa työntekijöilleen työhyvinvoinnin ylläpitoon.

Kuusi kertaa vuodessa Kirsi Ranin hankkii Editan lukupiiriin jäsenille kirjat ja vetää heille alustetun lukupiirisession työnantajani piikkiin.

Aktivistiksi Raninin tekee myös luonteenlaatu – hänellä on aina ollut tarve ja halu jakaa hyvät kokemukset toisten kanssa, onpa kyse sitten luetusta, koetusta tai lukupiiristä.

– Tykkään tuottaa iloa ja jakaa sitä.

On jokseenkin helppo ymmärtää, että lukupiiriaktivisti on kirjoittanut lukupiireistä myös tietokirjan.

Tietokirja *Lukupiiri – Kirjoista keskustelemisen elämää muuttava taika* (Nemo) ilmestyi vuonna 2021.

– Lukupiirit ovat niin ihana asia, että mielelläni jaan kokemuksiani muiden kanssa.

Oma teos on kuljettanut Raninia puhumaan lukupiireistä kirjastoisiin, kirjastopäiville ja webinaareihin.

– Sydäntä todella lämmittävät saamani palautteet, joissa kerrotaan, että henkilö on ensin lukenut kirjani ja rohkaistunut sen pohjalta perustamaan oman lukupiiriin. Se tuntuu loistavalta!

Nykyään Kirsin Book Club tarjoittaa myös podcastia. Jaksoissa on käynyt vieraisilla lukuisia kirjailijoita, ja toisinaan lukupiiriin jäsenet keskustelevat podcastissa tietystä teemasta.

Salainen kirjahylly

Finlandia-palkintoa voivat tavoitella kaikki suomalaiset uudet romaanit. Kustantajat lähettävät ehdokaskirjat Kirjasäätiölle. Lopullista määrää saati sitä, mitkä kirjat mistäkin kustantamosta ovat olleet mukana, ei paljasteta. Kirsi Ranin sekä lautakunnan jäsenet, elokuvatuottaja **Ilkka Matila** ja kirjakauppias, galleristi **Eira Sillanpää** ovat niitä harvoja, jotka tietävät lopullisen kokonaisuuden.

Raninin mukaan aiempina vuosina kaunokirjallisuuden lautakunnille on toimitettu tutustuttaviksi parisensataa ehdokaskirjaa. On oletettavaa, että määrä säilyy jotakuinkin samanlaisena tänäkin vuonna. Kaikkia ehdokaskirjoja ei vielä ole edes julkaistu. Iso osa kotimaisista kirjauutuuksista julkaistaan syyskuussa.

– Vaikka tarkkaa lukua teoksista emme vielä edes tiedä, ei tarvitse hurjasti laskea todetakseen, että huhtikuusta lähtien on pitänyt lukea vähän enemmän kuin yksi kirja päivässä.

Kaunokirjallisuuden Finlandia-lautakunnan puheenjohtajan kielten on pysyttävä keskellä suuta: mikään ei voi paljastaa, mitkä kirjat ovat tänä vuonna lautakunnan lukulistalla. Luottamuksellisuus on tarkoittanut muutoksia niin Raninin omaan lukemiseen, kirjablogin sisältöön kuin kodin sisustukseenkin.

Kun posti tuo liki päivittäin useita kirjoja, kotiin alkaa jo puolessa välin luku-urakkaa kasaantua melkoisia kirjapinoja. Lisäksi on muistettava, etteivät Raninin luona käyvät vieraat saa päästä selville siitä, mitä kirjoja heidän emäntänsä parhaillaan lukee. Ratkaisuna makuuhuoneen kirjahyllyt on tyhjennetty ja niille on kerääntymässä harvinaislaatuinen kokoelma tänä vuonna julkaistua ja julkaistavaa kotimaista kaunokirjallisuutta.

Juuri mitään muuta Ranin ei olekaan ehtinyt lukemaan.

– Kaistaa ei yksinkertaisesti ole, hän toteaa ja uumoilee, että Finlandia-urakan jälkeen tulee mitä suurimmalla todennäköisyydellä tartuttua englanninkieliseen kirjallisuuteen.

Suuri luku-urakka on tarkoittanut myös konsulttitöistä kieltäytymistä. Ranin ei ole ottanut vastaan toimeksiantoja syys- ja lokakuulle.

Myös bloggaamiseen lautakuntatyöskentely on vaikuttanut.

– Vuosiin oma lukukokemukseksi ei ole ollut täydellinen, ellen ole saanut myös kirjoittaa lukemastani. Tänä vuonna en ole voinut kirjoittaa blogiin sanaakaan kirjoista.

Ansiokkaimpia etsimässä

Ranin joutuu tänä vuonna pitämään suunsa soukemmalla, kun lukupiirissä käsitellään kotimaisia uutuuskirjoja tai kun hän osallistuu kustantajien tilaisuuksiin tai tapaa muita kirjabloggareita. Hän kuitenkin iloitsee siitä, että saa keskustella lukemastaan raatilaisten kanssa. Tapaamisia Matilan ja Sillanpään kanssa on kuukausittain, mutta yhteyttä pidetään Whatsapp-viestein liki päivittäin. Kaiken lukemansa kolmikko koostaa ja arvioi yhteiseen dokumenttiin, jonka värikoodien pohjalta keskustelua käydään.

Raadille on annettu tehtäväksi nostaa tuoreesta kotimaisesta kaunokirjallisuudesta 3–6 ansiokasta kirjaa Finlandia-ehdokkaaksi. Mikä sitten on ansiokas teos, jää raadin tulkittavaksi.

Yleisellä tasolla Ranin kertoo raadin kiinnittävän huomiota esimerkiksi teoksen rakenteeseen, kieleen ja teeman käsittelyyn.

– Kirjan pitää tehdä meihin vaikutus.

Yhtä lailla kirjan tulee puhutella lukijaa tässä ajassa ja samalla olla ajaton.

Edes teemoista, jotka tällä hetkellä puskevat esiin kotimaisessa kirjallisuudessa, Ranin ei suostu keskustelemaan. Vain sen hän paljastaa, että yksi teema, josta maassamme muutenkin puhutaan, on noussut hänen lukemasaan selvästi esiin.

On myös ajankohtaisia teemoja, joita Ranin oli odottanut näkyvän teoksissa enemmän.

– Ehkä minut yllätetään. Aina-kin puolet luku-urakasta on vielä edessä. Ties mitä helmiä saamme-kaan luettavaksemme. ●

HAE SÄÄTIÖN APURAHAA!

Kiinnostaako oppiminen? Kaipaavatko taitosi päivitystä?

Aikakauslehdentoimittajain säätiön apurahat ovat haettavissa 1.–30.11.2023.

Niitä voivat hakea kaikki HSJ:n jäsenet. Apurahojen saajat ja suuruudet päättää säätiön hallitus stipendityöryhmän esityksestä. Jaossa painotetaan säätiön hallituksen linjaisia perusteita, joilla hakijan asema ja kilpailukyky työmarkkinoilla – jos mahdollista – entisestään paranevat.

Apurahoja voi saada moniin mielekkäisiin tarkoituksiin: erilaisiin ammattitaitoa kartuttaviin kursseihin ja matkoihin tai vaikkapa kirjallisiin hankkeisiin. Apurahoja ei myönnetä työnantajan maksettavaksi kuuluviin tarkoituksiin eikä työvälineisiin.

Apurahaa haetaan nettilomakkeella, joka avautuu 1.11. HSJ:n sivuilla osoitteessa hsj.fi. Siellä on myös lisätietoa apurahan myöntämisestä ja käytöstä. Lomake tulee sivuille, kun hakuaika alkaa. Hakemusia otetaan vastaan vain sähköisellä lomakkeella.

Päätökset apurahojen saajista tehdään vuoden 2024 alussa. Apuraha maksetaan kuitteja vastaan. Myönnetty apurahat ovat olleet suuruudeltaan keskimäärin 200–600 euroa. Stipendit on käytettävä kolmen vuoden kuluessa niiden myöntämisestä.

Lisätietoja antaa säätiön stipendiasianhoitaja Sari Nurmo, sarimnurmo@gmail.com, puh. 050 341 3361.

* . CX61 *

HUOPAAJA

OSA 17: Äiti, mikä on .....?

LAPSET KUULEVAT KAIKEN. KAIKKEA KESÄLLÄ 2023 KUULEMAANSA HE EIVÄT KUITENKAAN YMMÄRRÄ.
MEIDÄN AIKUISTEN ON SELITETTÄVÄ HEILLE VAIKEITAKIN KÄSITTEITÄ.

”Äitiiii, mikä on **rasisti**?”

”No, se on se bändin tyhmin jäsen,
joka soittaa vaan neljällä kielellä.”

”Miten **rasistiks** tullaan?”

”Vaikka sillee, ettei jaksa harjoitella
tai osaa mitään muutakaan.”

”Äiti, voiks musta tulla **rasisti**?”

”Kyllä, jos sä et lue historian läksyjä ja
ole koulussa kaikkien kaveri.”

”Onks kaikissa
bändeissä **rasisti**?”

”No, ei ihan kaikissa.
On onneks semmosiakin poppoita,
joissa ei ole.”

”Istuuks **rasisti** aina oikealla?”

”Ei suinkaan. Kyllä ne voi olla myös vasemmalla.
Mutta kaipa ne on enemmän oikealla,
yleisöstä katsottuna.”

”Äiti, onks **rasistit** suosittuja?”

”Jotkut hyypiöt niitä fanittaa.
Mut en minä. Isäski soittaa onneks kitaraa.”